

SUPPORTERSINSPRAAK

Handboek België

**IMPROVING FOOTBALL GOVERNANCE THROUGH
SUPPORTER INVOLVEMENT AND COMMUNITY OWNERSHIP**

SUPPORTERSINSPRAAK

Handboek België

COLOFON

Voor meer informatie over Supporters Direct Europe, contacteer:

Antonia Hagemann
antonia.hagemann@supporters-direct.coop

Supporters Direct
3rd Floor, Victoria House
Bloomsbury Square
London, WC1B 4SE
Tel: +44 (0)20 7273 1592
www.supporters-direct.coop

Voor meer informatie over Eskabee 1935, contacteer:

Jim Van de Vyver
jim@eskabee.be

vzw Eskabee 1935
Kloosterstraat 64
9120 Beveren
info@eskabee.be
www.eskabee.be

Voor meer informatie over FASC, contacteer:

Bram Broeckx
bram@fasc.be

vzw FASC
Boshovestraat 62
2100 Deurne
info@fasc.be
www.fasc.be

substance.

Voor meer informatie over substance, contacteer:

Adam Brown
3rd Floor, Fourways House
Hilton Street
Manchester M1 2EJ
Tel: +44(0)1612445418
info@substance.coop
www.substance.coop

Projectcoördinator
Jim Van de Vyver

Lay-out
Koen De Vuyst

Met dank aan:
Dave Kiekens, André Bolsens, Hans Van den Nieuwenhof, Jan Smet, Bram Broeckx, Julien De Ridder, Niamh O'Mahony, Stuart Dykes, Kevin Rye, Ben Shave, Antonia Hagemann, Dirk Vos en Adam Brown

22 juni 2013

VOORWOORD

Voetbal is waarschijnlijk de populairste sport ter wereld. Deze sport wordt dan ook beïnvloed en bepaald door de maatschappij en de omgeving waarin ze beoefend wordt. Het voetbal in Afrika of Zuid-Amerika is dezelfde gebeurtenis als in Europa en toch heel anders.

De invloed van de communicatiemedia als radio, tv en video en sociale media als Twitter en Facebook wordt elke dag nog groter en drukt ook zijn stempel op het voetbal. In de grote competities is het voetbalgebeuren geëvolueerd van een spel naar een totaalspektakel waar sommigen meer deelnemen aan het randgebeuren of ernaar komen kijken. De club is voor hen dan ook geen hoofdzaak meer.

Mede door dit mechanisme komen de thuissupporters in de verdrukking, zeker zij die hun favoriete ploeg ook steunen op verplaatsing. Anderzijds passen lege tribunes niet in dit plaatje. In Europa en ook in ons land ontsnappen we niet aan deze tendens. Honderd jaar geleden was iedere sport – zelfs ook het voetbal – een beetje elitair. Alleen de besten konden echt participeren. Fair play en amateurisme, in de positieve zin, waren de leidraad en de rode loper. Verliezen mocht zelfs, als het team maar goed gespeeld had, wat neerkomt op elitemoraal.

Dit is ondertussen in het ganse sportgebeuren vervangen door de prestatiemoraal: de sporters en atleten accepteren regels en regelgevingen om het spel te doen plaatsvinden, maar als het voordeel van de overtredingen opweegt tegen het nadeel van de straf, dan is er geen bezwaar tegen deze overtredingen.

Deze moraal stuurde ons dan ook in de richting van het opdrijven van sportieve prestaties, doping en zelfs ingrepen, dit met direct en indirect gevaar voor de sportbeoefenaars. Met het voetbal is ook veel geld gemoeid. Vele voetballers weten lucratieve contracten te ondertekenen vooraleer zij hun waarde hebben bewezen of getoond. Zij worden betaald voor hun potentiële waarde, voor wat ze in hun mars hebben. Meer inzicht en transparantie van dit gebeuren is nodig. Dit gaat ook de spelers, trainers en makelaars aan.

De sociale weerslag van deze fenomenen vraagt breed overleg. Supporters Direct Europe tracht hierop antwoorden te geven en plaatst de supporters mee in de kern en het hart van de voetbalclubs. SD Europe heeft aanbevelingen geformuleerd en gebundeld. Deze kunnen stuk voor stuk een proces op gang brengen dat het voetbal, en de clubs in het bijzonder, zuurstof bezorgt om de uitdagingen van deze tijd te beantwoorden en om te buigen in een positief verhaal.

Door ze concreet in daden om te zetten willen we ertoe bijdragen om het voetbal en zijn clubs een nieuw elan te geven en zijn toekomst veilig te stellen. Samen met u willen we zien hoe deze strategie van vermaatschappelijking van het voetbal zijn vruchten afwerpt.

Dit ten bate van het voetbal waar we zo van houden.

André Bolsens
Voorzitter vzw Eskabee 1935

PROJECT EUROPESE COMMISSIE: CONTEXT, OBJECTIEVEN EN HET VERWACHTE RESULTAAT

Context

Het Belgische voetbal lijdt onder de onverantwoorde bestuurlijke en/of financiële modellen. Alleenheerschappij van een persoon of een kleine groep is een vaak gebruikte bestuursvorm en staat haaks op de betekenis van 'een club' of 'een vereniging'. Alleenheersers hoeven geen verantwoording af te leggen en de voetbalclub kan plots drastisch veranderen: een verhuis naar een andere locatie, een fusie of een faillissement.

Zovele voetbalclubs gingen reeds failliet en verdwenen, nog meer clubs hebben of hadden financiële problemen. Wanneer deze problemen zich voordoen, worden fans vaak stiefmoederlijk behandeld: er is nauwelijks of geen transparantie, fans krijgen valse hoop en met de stem van de supporters wordt geen rekening gehouden.

Volgens sommigen moeten fans zich niet inlaten met het beleid van hun voetbalclubs. De redenen die hiervoor worden aangehaald zijn veelal dezelfde: een club is een bedrijf

en moet worden geleid door bedrijfsleiders, fans weten niet hoe je een club moet leiden, supporters zijn impulsief en zullen de club in de rode cijfers jagen, enzovoort. Redenen die de waarheid geweld aandoen.

Clubs moeten dan wel worden geleid als een bedrijf, maar het is geen bedrijf of product. Een voetbalclub heeft een grote sociaal-maatschappelijke waarde voor een gemeenschap, behoort tot het culturele erfgoed en de supporters identificeren zich met hun club.

Daarom moeten de fans wel degelijk een belangrijke rol in het beleid krijgen. Supporters hebben er alle belang bij dat hun clubs op uitstekende wijze worden bestuurd, want ze willen dat hun club voor altijd blijft bestaan. Zij zullen er immers altijd zijn, en dit dikwijls als enige betrokken partij.

Er zijn tal van voorbeelden in Zweden, Engeland, Duitsland en Spanje waar supporters via democratie gedeeltelijk of volledig inspraak hebben in het beleid. Deze clubs doen het veelal uitstekend: ze zijn financieel gezond, creëren goede banden met de supporters en lokale gemeenschap en zijn een voorbeeld voor de Europese democratie.

Objectieven

- Het Europese netwerk van Supporters Direct Europe versterken door actief op zoek te gaan naar supporters die geïnteresseerd zijn in supportersbetrokkenheid en hieraan willen meewerken.
- Het promoten van goed bestuur bij fans, supportersverenigingen, clubs en andere betrokkenen.
- De voordelen van democratische structuren in het voetbal verspreiden en aantonen dat dit bevorderend is voor de transparantie, het financiële beleid en de sociaal- maatschappelijke rol van het voetbal.

- De sociale waarde van het voetbal promoten en meer bepaald van clubs waar supporters inspraak hebben. Zulke clubs kunnen stevast rekenen op veel actieve vrijwilligers.
- Het creëren van een langetermijnvisie en het communiceren van goede voorbeelden van democratische supportersbetrokkenheid aan voetbalclubs, voetbalbonden, politici, andere sporten. Op langere termijn zou er ook in Oost-Europa een netwerk kunnen komen.

Verwacht resultaat

- Dankzij de workshops en rapporten zullen Europese supporters makkelijker de benodigde informatie vinden omtrent de organisatie en uitvoering.
- Sterker Europees netwerk dat in de toekomst hopelijk zal wegen op het beleid van voetbalclubs in België en Europa.

INHOUD

VOORWOORD	5
PROJECT EUROPESE COMMISSIE	6
SUPPORTERS DIRECT EUROPE (SD EUROPE)	10
EUROPESE COMMISSIE (EC)	10
DE 9 OFFICIËLE PARTNERS	11
INLEIDING	13
1. KONING VOETBAL, DE POPULAIRSTE VOLKSSPORT IN BELGIE	15
1.1. FINANCIËLE PROBLEMEN, FUSIES EN FAILLISSEMENTEN	16
1.2. SUPPORTER OF CONSUMENT?	17
1.3. BELGISCHE VOETBALCLUBS	18
1.3.1. Subtoppers en kleine clubs	18
1.3.2. De Belgische topclubs	20
1.4. DE GLORIEPERIODE LIJKT VOORBIJ	22
1.5. LENTE 2013, EEN ONGEZIENE SOAP	23
Case study Supportersprotesten	24
Case study Waarom play-offs?	25
Case study BeNeliga: Een plan voor de toekomst? Of net niet?	27
2. EUROPA: FOOTBALL CLUB OR FOOTBALL COMPANY	29
2.1. GEEN GEBREK AAN GELD	30
2.2. HET MODERNE VOETBAL EN DE SUPPORTERS	32
2.3. OFFICIËLE MAATREGELEN	34
2.4. SUPPORTERSINITIATIEVEN	35
Case study Financial Fair Play	36
Case study Supporter Liaison Officer (SLO)	37
Case study Aanbevelingen Supporters Direct Europe	38
Case study Swansea City Supporters' Trust – Fan Ownership	39
Case study A La Nantaise, L'Association Des Amoureux Du FC Nantes	39
Case study De 50% + 1 regel in een notendop (Duitsland en Zweden)	40
Case study FC United of Manchester	41
Case study Changing times in Ireland	42
Case study AFC Wimbledon: 'Not in the wider interests of football?'	43

3. DEMOCRATIE EN SUPPORTERS	45
3.1. FILOSOFIE EN BASISPRINCIPES VAN EEN SUPPORTERS TRUST	46
3.2. WAAROM DAN EEN VZW?	46
3.3. ALGEMENE REGELGEVING M.B.T. EEN VERENIGING ZONDER WINSTOOGMERK	49
3.3.1. De oprichting van een vzw	49
3.3.2. De organen van de vzw	51
3.3.3. Organisatie van algemene vergaderingen en vergaderingen van de raad v. bestuur	52
3.3.4. De aansprakelijkheid van de leden en bestuurders	54
3.4. CONCLUSIE	56
4. VOORBEELD 1: DE VZW FAS(C), FEDERATIE VAN ANTWERP SUPPORTERS (CLUBS) VAN ROYAL ANTWERP FC	59
4.1. INLEIDING	60
4.2. OPRICHTING VZW FAS(C)	60
4.3. BELANGRIJKSTE DOELSTELLINGEN VAN DE FEDERATIE ANTWERP SUPPORTERS (CLUBS)	61
4.4. DEMOCRATIE BIJ FAS(C) VZW	61
4.5. DE LEDENVERGADERING EN DE ALGEMENE VERGADERING (AV)	62
4.6. CHARTER TUSSEN CLUB EN SUPPORTERSFEDERATIE	62
5. VOORBEELD 2: DE VZW ESKABEE 1935 EN ZIJN VOETBALCLUB YB SK BEVEREN, DE EERSTE SUPPORTER-OWNED FC VAN BELGIË	63
5.1. OPRICHTING VERENIGING	64
5.1.1. Context	64
5.1.2. Oprichting feitelijke vereniging	64
5.1.3. Oprichting vereniging zonder winstoogmerk: vzw Eskabee 1935	65
5.1.4. Oprichting voetbalclub Yellow Blue SK Beveren	66
5.2. HET RUNNEN VAN DE VOETBALCLUB	66
5.2.1. Inleiding	66
5.2.2. Democratie bij Eskabee 1935	67
5.2.3. De ledenvergadering of algemene vergadering (av)	67
5.2.4. Sportief beleid	67
5.2.5. Werken in cellen	68
5.2.6. De belangrijkste taken van de verschillende cellen	68
6. SUPPORTERSFEDERATIE PROFCLUBS (SFP)	69
7. ENQUÊTE SUPPORTERS DIRECT EUROPE	73
6.1. DOELSTELLING ENQUÊTE	74
6.2. RESULTATEN ENQUÊTE VOOR BELGIË	74
6.2.1. De deelnemers	74
6.2.2. De algemene Europese vragen	74
6.2.3. De specifieke vragen voor België	76
VAAK GESTELDE VRAGEN	77
REFERENTIES	81

SUPPORTERS DIRECT EUROPE (SD EUROPE)

Een Europese organisatie die supportersinspraak en -betrokkenheid promoot. Supporters Direct Europe helpt supportersverenigingen om zich te organiseren en steunt bestaande verenigingen. Er wordt eveneens geijverd voor duurzame en financieel gezonde voetbalclubs, voor transparantie naar de supporters toe en voor supportersinspraak en -betrokkenheid omdat dit onder meer in Duitsland, Zweden en Engeland reeds zijn efficiëntie bewees. Wanneer supporters inspraak hebben, worden er minder financiële risico's genomen omdat fans nu eenmaal geen faillissement van hun club wensen.

EUROPESE COMMISSIE (EC)

De Europese Commissie streeft naar sportclubs die op een goede en duurzame manier worden geleid en waar supporters betrokken worden in het beleid van de club. De belangrijkste waarde van het moderne Europa, is ongetwijfeld de democratie.

IMPROVING FOOTBALL GOVERNANCE THROUGH SUPPORTER INVOLVEMENT AND COMMUNITY OWNERSHIP

Friends of the Rebel Army Society

Associação de Adeptos Sportingistas
AAS
Tradição e Distinção
Est. 2008

F.C. BEVEREN

UISP
sportpertutti

UNSERE
KURVE

SVENSKA FOTBOLLSSUPPORTERUNIONEN

FASFE

Federación de Accionistas y
Socios del Fútbol Español

A project supported by the European Commission through
the 2011 Preparatory Actions in the field of sport

DE 9 OFFICIËLE PARTNERS

Vzw Eskabee 1935

De vzw achter voetbalclub Yellow Blue Beveren, of YB SK Beveren, zoals ze wordt genoemd door bestuur en fans. De vereniging werd opgericht in 2011 door KSK Beveren-fans nadat deze club een jaar eerder op non-actief werd gezet. De club wordt geleid als een coöperatieve: elke fan die wil, kan lid worden van de vzw en elk lid kan zich kandidaat stellen voor een bestuursfunctie. Het bestuur van de club wordt democratisch verkozen door haar leden en belangrijke beslissingen worden gestemd.

A La Nantaise, L'Association Des Amoureux Du FC Nantes (ASSO-ALN)

Vereniging die fans van FC Nantes, zakenlui, ex-spelers, politici, onderzoekers en advocaten samenbrengt om FC Nantes te promoten en te beschermen. FC Nantes heeft een indrukwekkend palmares, maar speelde geruime tijd in de Franse tweede klasse alvorens in 2013 naar eerste klasse te promoveren.

A La Nantaise hoopt een belangrijke rol te spelen in een duurzaam herstel van hun club. A La Nantaise heeft onlangs een samenwerking afgesloten met het Norwich City Supporters Trust. Dit noemt men ook soms 'twinners'; op deze manier worden ervaringen uitgewisseld.

Associação De Adeptos Sportinguistas (AAS)

Supportersvereniging van Sporting Clube de Portugal (bij ons bekend als Sporting Lissabon). AAS focust op meer supportersbetrokkenheid in het Portugese voetbal en beschouwt het voetbal als een socioculturele activiteit en niet als een winstgevende industrie. AAS informeert haar leden en fans en organiseert een jaarlijkse conferentie met het hedendaagse voetbal als onderwerp.

Federación De Accionistas y Socios Del Fútbol Español (FASFE)

Deze Spaanse overkoepelende organisatie heeft als doel ervoor te zorgen dat de bestaande socios- en accionistascultuur behouden blijft en uitgebreid wordt. FASFE werkt als een netwerk dat ervaringen en goede voorbeelden van haar leden bundelt en verspreidt, waardoor men de oude en nieuwe leden een schat aan informatie kan aanreiken op vlak van juridische structuren, fondsenwerving, ledenwerving, papierwerk, ...

De organisatie knoopt ook gesprekken aan met allerlei beleidslui en vertegenwoordigt op die manier haar leden.

Friends Of The Rebel Army Society (FORAS)

FORAS is een supporterstrust die eigenaar is van Cork City FC, een van de eerste Ierse voetbalclubs die op een democratische wijze wordt geleid door haar fans. FORAS heeft ongeveer 700 leden, een bestuur van

9 vrijwilligers en 2 betaalde bedienden. Zij zagen Cork City FC onlangs naar de hoogste afdeling van Ierland promoveren. Het voetbal in deze Ierse havenstad was jarenlang een symbool van onverantwoord financieel beheer, maar sinds de supporters het voor het zeggen hebben, lijken deze tijden voorgoed voorbij.

Svenska Fotbollssupporterunionen (SFSU)

Zweedse overkoepelende organisatie die ongeveer 30 supportersclubs op nationaal en internationaal niveau vertegenwoordigt. De vereniging wordt democratisch geleid en werd opgericht ten voordele van het Zweedse voetbal. SFSU is de stem van de fans en voert een open dialoog met de Zweedse voetbalbond. De belangrijkste actiepunten zijn onder meer het behoud van de 50% + 1 regel (meerderheid aandelen van de club is in handen van de fans), haar leden aan te moedigen om mee het beleid van hun voetbalclub te bepalen en ervoor te zorgen dat voetbalfans correct worden behandeld en ingelicht.

Unione Italiana Sport Per Tutti – Comitato Regionale Emilia Romagna

UISP Emilia Romagna is een regionaal comité van Unione Italiana Sport Per Tutti. Deze organisatie promoot het recht op sport voor iedereen en vecht tegen discriminatie in de sport. Men coördineert de supporterstrust-beweging in gans Italië, organiseert sportactiviteiten (vooral voor minderheidsgroepen) en werkt samen met migrantenverenigingen.

Unsere Kurve (UK)

Het Duitse 'Unsere Kurve' is een samenwerking tussen supporters van verschillende voetbalclubs. De groep werd gesticht in 2005 wanneer fans van Borussia Dortmund, Eintracht Frankfurt en Hamburg SV elkaar ontmoetten en ontdekten dat supporters veel gemeen hebben en vaak te maken krijgen met dezelfde problematiek.

Cooperatives Europe (Coops Europe)

Dit is een onafhankelijke en niet-gouvernementele organisatie met als hoofddoel: Europese coöperatieve verenigingen te verenigen, te vertegenwoordigen, te promoten en te verdedigen in gans Europa. Coops Europe biedt eveneens ondersteuning aan, voert onderzoeken uit en geeft tips.

INLEIDING

Dit handboek of 'toolkit' voor België maakt deel uit van een door de Europese Commissie gefinancierd project en wordt gecoördineerd door Supporters Direct Europe, dat hiervoor samenwerkt met 9 officiële partners.

Titel van het project is 'Improving Football Governance through Supporter Involvement and Community Ownership', of vertaald 'Het Voetbalbeleid verbeteren door Supportersbetrokkenheid en Gemeenschappelijke Eigendom'.

Het project ging van start in maart 2012 en eindigt in juni 2013. Het loopt niet alleen in België, maar ook in Duitsland, Spanje, Portugal, Ierland, Zweden, Italië en Frankrijk. Tijdens dit project is communicatie zeer belangrijk. Er wordt informatie uitgewisseld tussen de verschillende partners en men onderhoudt contacten met de diverse belanghebbenden van het nationale en internationale voetbal. In zes van de deelnemende landen wordt een workshop of conferentie georganiseerd. Tijdens deze workshops worden de standpunten van Supporters Direct Europe en zijn partners uiteengezet. De workshops zijn zowel theoretisch als praktijkgericht.

Elke partner (uitgezonderd Coops Europe dat een adviserende rol heeft) stelt een handboek samen gebaseerd op de specifieke situatie van het land en de noden van de supporters. Het doel van dit Belgische handboek bestaat erin de fans te informeren over het hedendaagse voetbal en te helpen bij de oprichting van democratische supportersverenigingen. Belangrijke issues hierbij zijn de (financiële)

problemen, de sociale waarde van het voetbal, de rol die supporters zouden kunnen spelen, waarom supporters zich zouden moeten organiseren en hoe dit het beste dient te gebeuren. Er wordt in het handboek veel aandacht besteed aan de praktijk. Het schetst in detail hoe men een democratische supportersvereniging of een democratisch geleide voetbalclub opricht.

In juni 2013 wordt een algemeen rapport voorgesteld op basis van de acht handboeken, de workshops en de door Supporters Direct Europe uitgevoerde onderzoeken.

De officiële partner van Supporters Direct Europe in België voor dit project, is de vzw Eskabee 1935.

De initiatiefnemer Supporters Direct Europe is een organisatie die ijvert voor democratische inspraak van supporters in het beleid van hun sportclubs, voor financieel gezonde clubs en voor solidariteit. Anno 2013 worden supporters grotendeels genegeerd wanneer hun club of de sport voor hen nadelige veranderingen ondergaat. Als hun club door een slecht beleid bankroet gaat, blijven ze achter met vele vragen. Nochtans kunnen fans dankzij hun unieke relatie met de club, een positieve invloed hebben op het beleid. Een voetbalclub verdient zijn plaats als pijler in de lokale gemeenschap, op economisch, cultureel en sociaal vlak.

Supporters Direct werd in 2000 gesticht en was toen vooral actief op de Britse eilanden. Sinds 2007 is SD – met steun van de UEFA – ook actief op het Europese continent onder de naam Supporters Direct Europe. Op dit ogenblik steunt, helpt en werkt SD Europe samen met supportersverenigingen uit een

twintigtal Europese landen. Supporters Direct onderhandelt met bestuurders van voetbalclubs en voetbalbonden, met politici en andere belanghebbenden om zijn standpunten te verduidelijken en om deze – indien mogelijk – in de praktijk om te zetten.

In 2008 werd – in samenwerking met de UEFA – het rapport 'What is the Feasibility of a Supporters Direct Europe' gepubliceerd, waarin de mogelijkheid, de haalbaarheid en de noodzaak van een Supporters Direct Europe werd geschetst. Verder onderzocht Supporters Direct de sociale waarde van het voetbal (rapport: 'The Social Value of Football' anno 2010), alsook de verschillende financiële modellen en de voor- en nadelen die elk financieel model met zich meebrengt.

Sinds de oprichting van SD in 2000 werden tal van fans, supportersverenigingen en clubs geholpen. SD raadt supporters sterk aan om zich te verenigen in een democratische, overkoepelende supportersvereniging of 'supporters trust'. Een dergelijke supportersvereniging geniet steun van zo veel mogelijk supporters van de club. Op deze manier wordt een relevante gesprekspartner gecreëerd voor onderhandelingen met andere partijen.

Supporters Direct stond supportersverenigingen bij in hun zoektocht naar meer transparantie of op het moment dat zij hun club van de ondergang wilden redden. Dit gebeurt door aandelen te kopen en op deze manier een stem in de bestuurskamer te verkrijgen of door een volledige overname van de club. Er wordt ook actief meegeholpen aan de oprichting van nieuwe, democratisch geleide voetbalclubs in de laagste afdelingen. Ook in de toekomst zal SD

supportersverenigingen blijven helpen en steunen, ongeacht of er financiële of andere problemen zijn.

Supporters Direct Europe is dankzij zijn actieve hulp aan supportersverenigingen, de talrijke onderzoeken en gesprekken met bevoegde instanties, dé expert op het gebied van supportersinspraak. In die hoedanigheid kan zij voldoende bewijs leveren dat de betrokkenheid van supporters in het beleid van hun club een positieve invloed heeft op het voetbal. Supporters Direct Europe wordt niet alleen geconsulteerd door supporters, maar ook door Europese parlementsleden, de UEFA en clubbestuurders.

In België werkt Supporters Direct Europe nauw samen met Eskabee 1935 en Federatie Antwerp Supporters (Clubs) (FAS(C)). Eskabee 1935 is een supportersvereniging die zijn roots heeft in het teloorgegangene KSK Beveren. In 2011 stichtte deze vereniging de voetbalclub Yellow Blue Beveren, de eerste volledig democratisch geleide voetbalclub van België. FAS(C) is de overkoepelende en democratische supportersvereniging van voetbalclub Royal Antwerp FC en vormt een link tussen bestuur en fans.

Zowel Eskabee 1935 als FAS(C) werden reeds op een uiterst professionele manier geholpen door Supporters Direct Europe. Deze hulp situeert zich – net als in elk land waar SD Europe actief is – op juridisch, financieel, commercieel, ethisch, structureel en organisatorisch vlak. Beide Belgische verenigingen helpen nu op hun beurt Supporters Direct Europe bij de realisatie van dit belangrijke project.

Hoofdstuk 1

KONING VOETBAL, DE POPULAIRSTE VOLKSSPORT IN BELGIE

1.1. FINANCIËLE PROBLEMEN, FUSIES EN FAILLISSEMENTEN

Wanneer je het Panini-stickerboek 'Football 87' inkijkt, stel je jezelf automatisch de vraag hoe het komt dat zoveel clubs verdwenen zijn. Bij 12 van de 34 eerste- en tweedeklassers in het bewuste plakboek, is de eerste zin van hun Wikipedia-pagina: '... was een voetbalclub ...'. Hun namen: KSV Waregem, K Beerschot VAV, KSK Beveren, RWD Molenbeek, RFC Seraing, KRC Harelbeke, FC Assent, KFC Verbroedering Geel, THOR Waterschei, Boom FC, K. Sint-Niklase SK en Beringen FC. Van deze clubs speelde enkel FC Assent nooit in de hoogste afdeling. Later volgden onder meer K Lommelse SK, R Excelsior Moeskroen, KFC Germinal Ekeren, RAA Louviéroise en K Heusden-Zolder SK hun tragische voorbeeld.

Ook in de lagere afdelingen verdwenen tal van clubs op een anonieme manier. Ze ruimden plaats voor nieuwe fusieclubs of werden met huid en haar opgeslokt en verdwenen zo van de aardbodem, plaatsmakend voor iets nieuws. Financiële problemen lagen in bijna alle gevallen aan de basis van deze teloorgang. Voor voetbalclubs geldt nochtans hetzelfde als voor bedrijven: elke cent die je uitgeeft, moet je ook op de rekening hebben. Dat weet elke fan!

Was het Bosman-arrest de schuldige? Gebeurde de invoering van de licenties te bruusk? Waren er misschien te veel

profclubs in eenzelfde regio actief? Hadden sommige clubs te weinig supporters om te kunnen overleven op het hoogste niveau? Belangrijk is of en hoe over deze mogelijke oorzaken werd gecommuniceerd met de fans. Dit gebeurde meestal niet of pas wanneer het te laat was. Fusies of overnames werden eenzijdig beslist door beide besturen als een belangrijke stap om financiële problemen te omzeilen of om hun status als profclub intact te houden of te verhogen. Of supporters opteerden voor het behoud van hun club of voor het opgeven van hun eigenheid voor een plaats in Eerste of Tweede Klasse, bleek onbelangrijk.

Gelukkig is niet elke club met financiële problemen dit lot beschoren. Tijdens het seizoen 2002-2003 kampte KV Mechelen met financiële problemen. Dankzij allerlei initiatieven en geldelijke steun van fans kon de club gered worden. Ook KV Kortrijk, Sporting Charleroi, K Lierse SK, R. Antwerp FC, RFC Liège, K Sint-Truidense VV, Olympic Charleroi en Eendracht Aalst hadden hun financiële problemen, maar houden toch stand in dit immer veranderende voetballandschap.

Wat de meeste verdwenen voetbalclubs niet meer gekend hebben, is het Belgische play-offsysteem. Of deze play-offs ten voordele zijn van het Belgische voetbal, zal nog moeten blijken, maar dit lijkt weinig waarschijnlijk. Wie deze verandering alvast niet kon smaken, waren de supporters of zoals sommigen zeggen 'de klanten'.

Als conclusie zou je kunnen stellen dat zowel onze voetbalclubs als het Belgische voetbal in het algemeen, geleid worden op een weinig duurzame manier en dat de supportersbetrokkenheid minimaal te

noemen is. Precies het tegenovergestelde van waar Supporters Direct Europe, de initiatiefnemer van dit project, voor staat. SD Europe ijvert voor financieel gezonde sportclubs waar fans op een transparante manier betrokken worden in het beleid.

1.2. SUPPORTER OF CONSUMENT?

Supporters van een voetbalclub zijn geen homogene groep. Elk fan is anders, een supportersgroep is immers een weerspiegeling van de gemeenschap. Ze hebben een verschillende politieke voorkeur en sociale achtergrond. Er zijn supporters die zingen, anderen zijn stil. De ene is mondig, de andere introvert. Sommige fans zijn vooral geïnteresseerd in het voetbalspel, voor de anderen is het een totaalspektakel met twee groepen zingende fans die het beste van zichzelf geven. De ene fan heeft geen behoefte aan transparantie of heeft nooit gehoord dat dit mogelijk is en dat er zelfs voordelen aan verbonden zijn. Voor de andere is hun club een deel van hun leven, waarvan velen hunkeren naar een transparant beleid en supportersinspraak.

Vele fans voelen zich beledigd wanneer men hen een consument noemt. Ticketje kopen, misschien een liedje zingen en zich vooral niet bemoeien met het gevoerde beleid. Zelden of nooit zoveel consumenten gezien die het logo van hun lievelingsmerk op hun lichaam lieten tatoeëren of geld inzamelden om hun favoriete product van het faillissement te redden. Een supporter is een deel van de club en geen consument. Een supporter koopt geen ticket of abonnement, maar investeert in zijn of haar

club. Supporter ben je niet enkel gedurende een match, maar heel het jaar door, in goede en slechte tijden. Het maakt deel uit van jouw identiteit en gaat niet alleen over het voetbal, maar ook over de geschiedenis van de club, de kleuren, het logo, de sfeer, de vriendschappen, de samenhang, ...

Misschien kan men een voetbalwedstrijd nog het beste omschrijven als een vriendschappelijke strijd tussen twee gemeenschappen. De sociale waarde die het voetbal bezit wordt vaak schromelijk onderschat. Transparantie en supportersbetrokkenheid kunnen die sociale waarde versterken. Alhoewel een club ontegensprekelijk een publiek karakter heeft, is ze bijna steeds in privéhanden. Sommige eigenaars besturen op een correcte manier, voor anderen is het een egotrip, een manier om geld wit te wassen of om munt te slaan uit de voetbalclub. Voor fans is het een kwestie van geluk hebben met wie het roer in handen heeft, wat toch niet de bedoeling kan zijn.

In dat opzicht zou het zeker niet slecht zijn om supporters echt als een deel van de club te gaan beschouwen. Hen eerst in alle openheid informeren om daarna op zijn minst de meest ingrijpende beslissingen democratisch door hen te laten stemmen. Op deze manier zou een club echt opnieuw een club worden.

Laat ons niet vergeten dat supporters zowel direct als indirect de grootste investeerders zijn. Matchtickets en abonnementen, een consumptie in de kantine en merchandising zijn het bekendst. Maar ook mond-tot-mondreclame is nog steeds een zeer effectieve marketingtool in het voetbal. Supporters prijzen hun voetbalclub onvoorwaardelijk aan bij familie

en vrienden, zonder dat iemand dit ooit hoeft te vragen. Ook op sponsoring hebben fans invloed. Het aantal supporters wordt regelmatig gekoppeld aan de visibiliteit. Een club met een grote aanhang, ontvangt meer sponsorgeld.

Men kan zich eveneens afvragen wat de belangrijkste reden was die leidde tot het succesverhaal van het voetbal. Was het enkel het voetbalspel? Of speelden de sfeer, de fans en het gemeenschappelijke gevoel ook hun rol? Beide blijken even belangrijk en net daarom zou transparantie bij voetbalclubs en een democratische supporterswerking een surplus bieden.

Democratie bij voetbalclubs is geen utopie. In tal van Europese landen is het reeds (lang) realiteit. Duitsland en Zweden hebben de 50% + 1 regel (meer informatie hieromtrent volgt). In Spanje kent men de socios en accionistas. In Ierland zijn tal van clubs uit de hoogste afdeling fan-owned, terwijl in Groot-Brittannië de vele trusts en fan-owned clubs voor een democratische revolutie zorgen.

In België zijn er reeds enkele voorbeelden van democratische supportersverenigingen, waaronder de vzw Fas(c) en de vzw Eskabee 1935. Federatie Antwerp Supporters(clubs) of Fas(c) is een overkoepelende democratische organisatie die supporters van R Antwerp FC verenigt en vertegenwoordigt (zie hoofdstuk 4). De vzw Eskabee 1935 heeft na het verdwijnen van de eerste ploeg van KSK Beveren, een eigen club opgericht in Vierde Provinciale (zie hoofdstuk 5).

1.3. BELGISCHE VOETBALCLUBS

1.3.1. Subtoppers en kleine clubs

Vele Belgische clubs kunnen terugblikken op een schitterende geschiedenis, niet alleen in het vaderland maar ook in Europa maakten ze furore. Het waren niet alleen topclubs, maar ook de 'kleinere' clubs die Europees schitterden. KV Mechelen won in 1988 als laatste Belgische club een Europese Beker terwijl R. Antwerp FC in 1993 als laatste club een Europese finale kon betwisten.

Na het Bosman-arrest in 1995 was het Belgische voetbal in vrije val. Het Europees Hof Van Justitie besliste dat voetbalclubs geen transfersommen meer mochten vragen wanneer het contract van de voetballer was afgelopen. Ook de regel dat voetbalclubs slechts een welbepaald aantal buitenlandse spelers mochten opstellen, was verleden tijd.

De gevolgen lieten zich zwaar voelen in België, waar beide praktijken belangrijk waren voor clubs die over weinig of geen eigen kapitaal beschikten. Stijgende spelerssalarissen, langere contracten en een falend transferbeleid deden de kleinere clubs veel geld verliezen. Dat Belgische clubs het moeilijk zouden krijgen om Europees te schitteren, kon door de vrije markt en de stijgende concurrentie met andere grote voetballanden verwacht worden. Echter niet alle financiële problemen kunnen aan het Bosman-arrest worden toegeschreven. Hoofdoorzaak is de slechte aanpassing aan het nieuwe voetballandschap door incompetent en kortzichtige bestuurders.

Zoals reeds neergeschreven in hoofdstuk 1.1, zag België talrijke clubs verdwijnen door financiële problemen. Wat nadien gebeurt, kan men best omschrijven als een typisch 'zakelijke' oplossing. Een voetbalclub in financiële problemen met een grote achterban geeft haar stamnummer op en verdwijnt (faillissement). Een andere regionale voetbalclub die op een degelijk niveau actief is, financieel gezond is en weinig of geen fans telt, komt ter hulp. De naam wordt veranderd tot een mengelmooie van clubnamen, de gezonde club (met de minste fans) verhuist naar het stadion waar de supporters zijn en de overname, officieuze fusie of samenwerking is een feit.

De bekendste voorbeelden:

- KFC Germinal Ekeren wijzigde zijn naam tot Germinal Beerschot Antwerpen en in 2012 tot Beerschot Antwerpen club (faillissement in mei 2013).
- KV Red Star Waasland heet nu KV Red Star Waasland – SK Beveren of korter Waasland-Beveren.
- Zultse VV werd SV Zulte-Waregem, RRC Péruwelz, Royal Mouscron Péruwelz, KFC Strombeek, FC Molenbeek Brussels

Een prachtoplossing?

De failliete club beschikt steevast over weinig of geen eigen kapitaal. Het leeuwendeel van de Belgische voetbalclubs is zelfs geen eigenaar van hun eigen stadion. Het resultaat is dan ook dat de veelal lokale leveranciers en de voetballers en werknemers van de overgenomen club vaak in de kou blijven staan. Deze zogenaamde prachtoplossing kan op economisch vlak moeilijk als ethisch worden beschouwd.

Ook voor supporters is deze symbiose niet altijd goed nieuws. De shock zal waarschijnlijk het grootste zijn voor de supporters van de kleine maar financieel gezonde club wanneer ze naar hun nieuwe stadion afzakken. De talrijke supporters van de verdwenen club zijn op hun beurt dan weer niet tevreden omdat de nieuwe club lang niet dezelfde is dan hun oorspronkelijke traditieclub. Een belangrijk probleem is dat de nieuwe club de supporters van de beide betrokken supporterskernen tevreden wil houden door gemeenschappelijke symbolen in de nieuwe club onder te brengen. Een zeer moeilijke opdracht voor het nieuwe bestuur, maar wel een waar zij en zij alleen voor kozen.

De supporters van deze samengestelde voetbalclubs kan je verdelen in een drietal categorieën. Zij die onmiddellijk de nieuwe club omarmen en beschouwen als de enige echte oplossing. Dan zijn er de supporters die ontevreden zijn met hun nieuwe club, maar deze om allerlei redenen zoals het sportieve, de macht der gewoonte of het groepsgevoel, toch een kans geven. En ten slotte zij die zich niet meer kunnen vinden in deze schaalvergroting en het voetbal de rug toekeren of een nieuwe club oprichten.

Een nieuwe club oprichten gebeurt regelmatig en gaat veel verder dan stads- of dorpsnationalisme. Bij YB SK Beveren is het vooral de club KSK Beveren waar alles om draait. Meer dan de helft van de fans is afkomstig van buiten Beveren en het grote bindmiddel is de oerclub. Een ander voorbeeld waar fans van 'de grote club in financiële moeilijkheden' een nieuwe ploeg oprichtten, is RWDM 2003.

Wanneer een kleinere succesvolle club haar dorp, gemeente of stad verlaat om een failliete grotere club te 'redden', wordt er vaak ter vervanging een nieuwe lokale club opgericht. Toen ex-eersteklasser KRC Harelbeke (of KRC Zuid-West-Vlaanderen) in 2002 de handdoek in de ring gooide, verhuisde de toenmalige tweedeklasser KSV Ingelmunster naar Harelbeke. Daarop werd in 2003 OMS Ingelmunster opgericht, dat in 2012 promoveerde naar de Vierde Klasse A en derby's speelt tegen niemand minder dan SW Harelbeke, de officieuze fusieclub. Andere voorbeelden zijn Jong Zulte en Péruwelz Football Club.

1.3.2. De Belgische topclubs

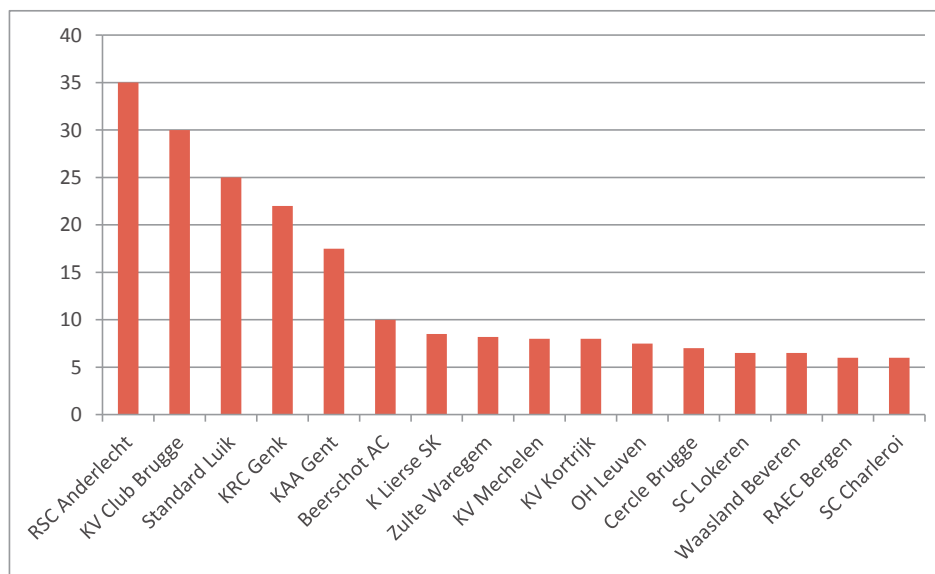
De absolute glorieperiode – voor de groten en de 'kleintjes'- speelt zich af in de jaren '70 en '80. KV Club Brugge, Standard de Liège en vooral RSC Anderlecht betwistten met de regelmaat van de klok Europese finales. Dankzij het toen geldende transfersysteem konden de topclubs hun Belgische spelers behouden en verdienden de andere

eersteklassers geld aan hun talentrijke spelers. Ten tijde van de successen van de Rode Duivels in de jaren '80, kon je de spelers die actief waren in buitenlandse competities op een hand tellen, vandaag is dit net andersom.

In de jaren '90 kregen de Belgische clubs, zowel de grote als de kleine, het bijzonder moeilijk om hun Europese concurrenten op sportief vlak bij te benen. Erger nog, op de UEFA-ranking zakte België in een mum van tijd van een plaats in de top 5 naar plaats 20 in 1997-1998. Het Belgische voetbal probeerde het tij te keren en klom langzaam maar terug naar een meer realistische plaats 11 à 12. Geen Europese finales meer, maar het was wel mogelijk af en toe door te stoten naar de poules van de Champions League of te overwinteren in de Europa League.

De hoofdreden van deze neerwaartse sportieve spiraal is het gebrek aan financiële middelen. Andere Europese toplanden hebben (veel) meer tv-gelden,

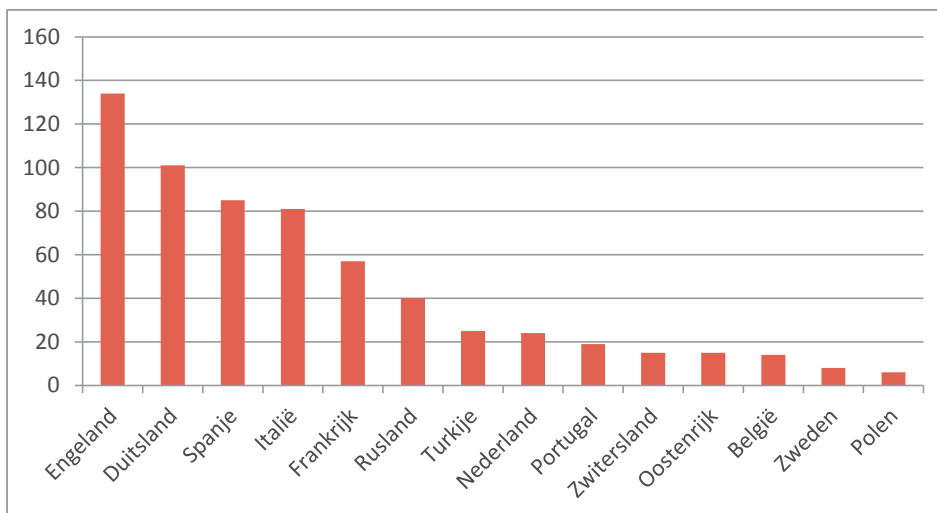
Geschat budget per club voor het seizoen 2012 - 2013 (x € 1 miljoen)

supporters en sponsors. Verder heeft België een kleine oppervlakte en heel veel actieve voetbalclubs, wat zorgt voor veel concurrentie. Waar vroeger voetbalclubs elkaar vooral bevochten op het terrein, gebeurt dit nu via een rijke geldschieder of nog erger, door andere clubs financiële middelen te ontzeggen. Van solidariteit is in het moderne voetbal nog weinig te

ingewikkeld play-offsysteem. Dit betekent meer lucratieve wedstrijden onder de topclubs en minder wedstrijden tegen – voor hen – oninteressante tegenstanders die minder geld in het laatje brengen. Dit heeft als gevolg dat de grote clubs meer sponsoring en tv-geld kunnen binnenhalen.

De geschatte gemiddelde inkomsten van de voetbalclubs in de hoogste afdeling anno 2011 (x € 1 miljoen)

merken. Dit is uiteraard niet wat mensen in gedachten hadden toen het voetbal ontstond.

Ook het verdwijnen van de Europese Beker der Bekerwinnaars of EC II en de hervorming van de lucratieve Champions League maakt het de Belgische clubs niet gemakkelijk, vermits enkele toptanden liefst 4 clubs mogen afvaardigen. Ten tijde van de succesperiode mocht alleen de landskampioen deelnemen aan het kampioenenbal, of EC I.

In België reageerden de grote clubs door te ijveren voor minder clubs in de hoogste afdeling en voor de invoering van een

Hun wensen worden ingewilligd door de rest van de eersteklassers, die er op hun beurt voor zorgen dat de tweedeklassers geen cent van de tv-gelden ontvangen. Ook dromen enkelen nog steeds van een BeNeliga, een competitie met Nederlandse en Belgische clubs. Net zoals met de invoering van de play-offs en de inkrimping van de hoogste afdeling, hoopt men financieel slagkrachtiger te worden en de kloof met de Europese top te verkleinen.

Of dit effectief het Belgische voetbal vooruit zal helpen? Nee, want België is en blijft een klein land waar men relatief weinig investeert in het voetbal in vergelijking met

grote landen zoals Engeland, Duitsland, Spanje, Italië, Frankrijk, Rusland, ... Een Engelse middenmoter bijvoorbeeld, ontving in 2012 meer tv-geld dan alle Belgische clubs samen. Over de Europese topclubs moeten we dan al niet meer spreken.

1.4. DE GLORIE-PERIODE LIJKT VOORBIJ

De gouden jaren '70 en '80 van het Belgische clubvoetbal lijken voorgoed voorbij. In tegenstelling tot toen, zijn de spelers en makelaars nu de baas in plaats van de voetbalclubs die sinds het Bosman-arrest de officiële contractvoorwaarden moeten respecteren, wat uiteraard niet meer dan normaal is. Dit is echter niet de hoofdreden van het enigszins slabakkende Belgische clubvoetbal. Dat is eerder te wijten aan de extreme stijging aan media- en commerciële inkomsten in de populaire topvoetballanden en bij de topclubs. Dat de glorieperiode voorbij is, beseffen de meeste supporters reeds.

De lokroep naar Europees voetbal – en de daarbij horende extra centen – zal aantrekkelijk blijven. Belgische topclubs willen niet sportief afgaan in Europa en willen een deel van het Europese prijzengeld binnenrijven. Maar het is en blijft weinig waarschijnlijk dat initiatieven zoals de play-offs, de BeNeliga, een gesloten competitie en/of een schaalvergroting (fusie) iets gaan veranderen aan de status van de Belgische topclubs in Europa. Ze komen daarmee hooguit enkele procenten dichterbij de top indien de Europese toppers even blijven stilstaan. Ook de

Europese topclubs zijn onderling in een zakelijke concurrentiestrijd verwickeld, met decadente spelerslonen en hoge ticketprijzen als resultaat.

Zorgen trouwens de play-offs en de voorgestelde BeNeliga niet voor oneerlijke concurrentie en een kloof tussen de Belgische clubs? Zijn de play-offs en een geleide bekerloting nog relatief onschuldig, dan kan een BeNeliga opnieuw een golf van fusies en faillissementen veroorzaken wanneer voetbalclubs hun status van eersteklasser verliezen en de drang naar status en geld het bestuur omvormt tot een gokbureau. De toppers hebben in vergelijking met de kleinere clubs al meer fans en modernere stadions, ontvangen meer sponsorgelden en krijgen een veel groter deel van de uitzendrechten.

Om de financiële stabiliteit en duurzaamheid van Europese clubs af te dwingen, lanceerde de UEFA in 2012 de Financial Fair Play-regels. Een goede zaak voor het Europese voetbal, maar of dit de kloof tussen de toplanden en de rest zal verkleinen is eveneens weinig waarschijnlijk. De clubs uit de grote vijf competities (Engeland, Duitsland, Spanje, Italië en Frankrijk) genereren nu eenmaal veel meer inkomsten en zijn populairder bij voetballers. Deze nieuwe regels zijn hoofdzakelijk bedoeld om te verhinderen dat clubs meer geld uitgeven dan ze binnenkrijgen en om de oneerlijke concurrentie tussen clubs met een duurzaam financieel beleid en die met een wilde weldoener de wereld uit te helpen.

Het Europese voetbal is enorm veranderd de laatste decennia. De concurrentie is moordend en het voetbal draait niet langer om een goede opleiding aanbieden of een

club te leiden waar supporters zich thuis voelen, maar om geld. In deze 'big business' zal de sociale waarde en de rol van de supporter in het gedrang komen.

In het voetbal zou een transparante werking naar de supporters toe zorgen voor een herwaardering van de supporter, de belangrijkste betrokken partij in het ganse voetbalgebeuren. In tegenstelling tot 'investeerders', voetballers, trainers en bestuurders, blijven fans trouw aan hun club. Een voetbalclub heeft dus een grote sociaal-maatschappelijke waarde in haar gemeenschap, maar die komt onder druk te staan door verhalen over onder meer financiële problemen, malafide bestuurders, fraude, omkoping en te hoge spelerslonen. Een kwalijke evolutie die het Belgische en Europese voetbal in gevaar brengt.

1.5. LENTE 2013, EEN ONGEZIENE SOAP

De lente van 2013 zal bij talrijke Belgische voetbalfans nog lang in het geheugen gegrift staan. Eersteklasser Beerschot AC ging failliet. De schuldenberg was opgelopen tot liefst € 18 miljoen. In plaats van de schulden af te bouwen zodat een oplossing binnen de club gezocht kon worden, bleef men met geld gooien. Duizenden Beerschot-fans hadden plots geen club meer.

De stad Antwerpen is eigenaar van Het Kiel - het stadion waar Beerschot AC zijn thuiswedstrijden afwerkte - en zocht oplossingen. Wat volgde was een ware soap om de Antwerpenaar topvoetbal te kunnen

aanbieden. Een nieuwe topclub op het Kiel door middel van een verhuis van een andere Belgische club.

Enkele tienduizenden supporters van een dozijn voetbalclubs (waaronder 3 West-Vlaamse eersteklassers) moesten eensklaps vrezen dat hun club zou fusioneren en/of verhuizen naar de stad Antwerpen. Sommige clubs zijn eigendom van een persoon en deze kan de voetbalclub laten verhuizen indien gewenst. Deze keer was het plan om een club met vele fans 100 km te verhuizen. Het recept voor dit plan was naar alle waarschijnlijkheid de vele 'lokale' verhuizingen en de soepele regelgeving hieromtrent van de Belgische voetbalbond. In lagere afdelingen vonden zulke grote relocaties reeds plaats. Het doel was bijna steeds om enkele afdelingen te stijgen zonder 'sportief' te promoveren. Dit tast de ethiek van voetbalclubs én de voetbalsport aan. Een ethische commissie binnen de Belgische voetbalbond die relocaties bekijkt en analyseert is wenselijk.

'De club heeft zijn limiet bereikt' en 'schaalvergroting is de oplossing' werden tijdens deze episode vaak gehoord. Maar in het hedendaagse moderne voetbal is deze oplossing zeer twijfelachtig te noemen. België is nu eenmaal een klein land, met vele kleine steden en gemeenten. Een supporter houdt van zijn voetbalclub en de gemeente, de wijk, de stad of de regio waar hun voetbalclub zijn thuismatchen afwerkt.

Na veel terechte commotie werd het plan afgeblazen. De betrokken clubs blijven in hun stad of gemeente en de Beerschot-fans sloten een pact met KFCO Wilrijk. De club zal het seizoen 2013/2014 starten in 1ste Provinciale Antwerpen als KFCO Beerschot Wilrijk.

Voor supporters zijn er verschillende redenen om te protesteren: een slecht beleid, onveilige stadions, geen respect voor supporters, enz. Vaak gebeuren deze protesten ongeorganiseerd in een ietwat emotionele sfeer en focust de goegemeente zich spijtig genoeg meer op de wijze van protesteren, dan op de reden waarom supporters ontevreden zijn. Supportersprotesten en hooliganisme zijn echter twee totaal verschillende zaken. Supportersprotesten hebben veelal te maken met een gebrek aan transparantie naar de supporters toe. Waarom het bestuur de supporters in alle transparantie zou moeten informeren, is niet de juiste vraag. Waarom zij het niet doen, dat is de vraag.

Wanneer de club een slechte wedstrijd speelt of een abominabel seizoen afwerkt, zou er eigenlijk niet veel aan de hand mogen zijn. Dit hoort nu eenmaal bij de voetbalsport. Bij een financieel gezonde club kan een sportief mindere periode al snel gevolgd worden door een betere periode. Maar omwille van de talrijke onduidelijke verhalen over voetbalclubs met sportieve én financiële problemen, kunnen ook deze fans het ergste beginnen te vrezen. Problematischer is de situatie bij clubs die slecht presteren én effectief – volgens de media – financiële problemen hebben, of wanneer het clubbestuur om allerlei redenen niet 'wil' investeren. Over het algemeen weten de fans vaak niet hoe hun club er financieel voorstaat, wat de missie en visie van de club is en op welke manier hun club op langere termijn zal evolueren.

Een overkoepelende supportersvereniging is zeer belangrijk om de protesten in goede banen te leiden. De bestuurders van deze supportersvereniging democratisch laten verkiezen onder de supporters, maakt de vereniging representatiever bij alle fans én bij het bestuur.

In 2008 kwamen de Belgische eersteklassers tot een akkoord om vanaf het seizoen 2009-2010 de hoogste afdeling grondig te herstructureren. Het aantal clubs in de Eerste Klasse werd teruggebracht naar 16 in plaats van de gebruikelijke 18 en de play-offs werden geïntroduceerd. De play-offs houden in dat na de reguliere competitie, de clubs worden onderverdeeld in 3 groepen. In play-off 1 vinden we de beste 6 clubs van de lopende competitie terug. Hun puntenaantal wordt gehalveerd en dan maken ze onder elkaar uit wie kampioen wordt en welke 3 clubs zeker Europa mogen intrekken. De nummers 7 tot en met 14 vinden we terug in play-off 2. Zij worden onderverdeeld in 2 poules. De 2 best presterende clubs uit play-off 2 strijden in de finale om een wedstrijd te kunnen spelen tegen de nummer 4 van play-off 1. Wie deze match wint, mag Europa in. De laatste 2 clubs spelen een 'best of five'. De nummer 15 krijgt 3 punten, de nummer 16 begint punteloos. De winnaar van play-off 3 mag aantreden in de eindronde met 3 tweedeklassers en maakt op die manier kans op een verlengd verblijf in Eerste Klasse. De verliezer van play-off 3 degradeert naar Tweede Klasse.

Er blijft tegenstand en wrevel van supporters, spelers en clubs. De play-offs bieden de mogelijkheid dat de winnaar van play-off 2 het haalt van de vierde uit play-off 1. Tijdens het seizoen 2009-2010 eindigde Sint-Truidense VV op de vijfde plaats na de reguliere competitie. Na play-off 1 prijkte de club zelfs op de vierde plaats. Topclub KRC Genk – elfde na de reguliere competitie – won play-off 2 en mocht aantreden tegen STVV. Zowel de heen- als terugwedstrijd werd gewonnen door KRC Genk, wat hen een ticket Europees voetbal opleverde. Attractief voor de neutrale toeschouwer? Misschien wel... Maar sportief kan men dit niet echt noemen, en net dat is iets wat vele supporters tegen de borst stoot.

Waarom kozen de eersteklassers voor deze competitievorm? Hoofdredenen waren extra geld via media en sponsoring alsook meer wedstrijden tussen de betere clubs om op deze manier de financiële en sportieve kloof met de Europese topclubs te dichten.

Zijn de play-offs een succes? Slaagde men in zijn opzet? De play-offs hebben bijvoorbeeld gezorgd voor een stijging van de tv-gelden. De clubs uit de Belgische Eerste Klasse (Pro League) mochten tijdens het seizoen 2012-2013 ongeveer € 60 miljoen verdelen. Maar wat stelt dit bedrag voor

in vergelijking met de opbrengsten van de topcompetities?

Alles heeft te maken met de populariteit van de competitie, die al dan niet afhangt van de grootte van het land. Voor het seizoen 2013-2014 zullen de uitzendrechten van de Engelse Premier League liefst £ 5,5 miljard opleveren, waarvan lang niet alles naar The Premier League-clubs gaat. Naar alle waarschijnlijkheid zullen enkele Engelse topclubs boven de £ 100 miljoen tv-geld per jaar innen. En dit zonder de Engelse competitie te hervormen. Na de competitie zijn de kampioen en de degradanten gekend en de Europese tickets verdeeld. Wedstrijden om 15 uur zaterdagmiddag, mogen in Engeland niet live uitgezonden worden omdat wordt gevreesd dat andere clubs - uit vooral de lagere afdelingen - minder ticketopbrengsten zouden hebben. Een geleide loting voor de FA Cup bestaat evenmin. Toen tweedeklasser Millwall FC in 2004 de FA Cup Final betwistte, was Manchester United de eerste eersteklasser die werd ontmoet. Dat de Engelse competitie op een weinig duurzame wordt geleid is algemeen bekend, maar hun competitie is populair, zowel in Engeland als zéér ver daarbuiten.

Wat? Een grensoverschrijdende competitie met Nederlandse en Belgische clubs. De hoofdreden is een opwaardering van de Belgische en Nederlandse topclubs zodat zij de aansluiting kunnen zoeken met de grote Europese clubs. Dat de BeNeliga voor meer financiële middelen en betere spelers zal zorgen lijkt waarschijnlijk, maar dat deze nieuwe competitie zou kunnen wedijveren met de Franse, Spaanse of Duitse competitie zoals enkelen beweren, lijkt minder vanzelfsprekend. De kloof tussen de toplanden en de topclubs uit de BeNeliga zal vermoedelijk 'iets minder groot' zijn dan wanneer de Belgische en Nederlandse competitie naast elkaar zouden blijven bestaan.

Praktisch is er nog niks geregeld. Men heeft bijvoorbeeld nog geen idee omtrent de degradatie- en promotieregels, hoe men de Europese tickets zal verdelen en hoeveel Belgische en Nederlandse clubs zullen worden toegelaten.

En wat met clubs uit de beide hoogste afdelingen die niet worden toegelaten tot de BeNeliga? En de clubs uit de lagere afdelingen? In de media wordt vooral bericht dat het budget van de clubs uit de BeNeliga zal stijgen, en dat de topclubs misschien hun historische wapenfeiten uit de laatste 3 decennia van het vorige millennium kunnen herbeleven. Het lijkt dus weinig waarschijnlijk dat Belgische en Nederlandse afvallers en clubs uit de lagere afdelingen zich financieel zullen verbeteren. Het toeschouwersaantal in de hoogste landelijke reeksen zal stijgen, maar hun inkomsten uit sponsoring en media zullen vermoedelijk dalen. Er is ook een kans dat de voorlopige afvallers financiële risico's zullen nemen om op korte termijn door te stoten naar de BeNeliga, wat in combinatie met ongeïnformeerde supporters tot een nieuwe reeks faillissementen kan leiden.

In Nederland bestaat er vooralsnog weinig interesse voor de BeNeliga. Vermoedelijk heeft dit te maken met het voorstel om er evenveel Belgische als Nederlandse clubs in onder te brengen, of bijvoorbeeld 8 Belgische en 10 of 12 Nederlandse. Wanneer we de toeschouwersaantallen en inkomsten van de Belgische clubs vergelijken met de Nederlandse, zouden slechts 4 of 5 Belgische clubs een meerwaarde betekenen voor de Nederlandse competitie. Nederland heeft gemiddeld 8.000 supporters meer per wedstrijd in zijn hoogste afdeling. Ze hebben modernere stadions en de bezettingsgraad tijdens de matches is gemiddeld 35% hoger in vergelijking met de Belgische. De enige 'troef' die de Belgen voorlopig nog hebben, zijn

de mediarechten die in Nederland voorlopig nog minder opbrengen dan in België.

Het spijtige aan dit voorstel, is dat men wenst deel te nemen aan het moderne voetbal en zijn bijhorende excessen, terwijl de oplossing voor het Europese voetbal eerder te vinden zal zijn in een matiging op alle vlakken en solidariteit. Het voetbalbeleid in vele Europese landen lijkt op een straatje zonder einde, maar in sommige gevallen zal het een doodlopend straatje worden met de supporters en de gemeenschap als slachtoffer.

Zeggen dat het Belgische voetbal geen toekomst heeft, is de waarheid geweld aandoen. Het voetbal heeft nog steeds dezelfde sociaal-maatschappelijke functie als toen het werd gesticht. Mensen samenbrengen, spelers opleiden, minderheden integreren enzovoort. Dat de Belgisch voetbalclubs voorlopig geen hoge toppen meer zullen scheren in Europa is een feit, maar dat was een ander tijdperk, eveneens met voor- en nadelen.

Hoofdstuk 2

EUROPA: FOOTBALL CLUB OR FOOTBALL COMPANY

2.1. GEEN GEBREK AAN GELD

Ondanks de huidige economische crisis, blijft de voetbaleconomie groeien en stegen de inkomsten in seizoen 2010-2011 met 4% tot € 16,9 miljard. De Europese eersteklassers blijven echter schulden maken. De nettoverliezen in 2011 bedroegen ongeveer € 1,7 miljard, waarvan honderden miljoenen aan gemeenschapsgeld en belastingen.

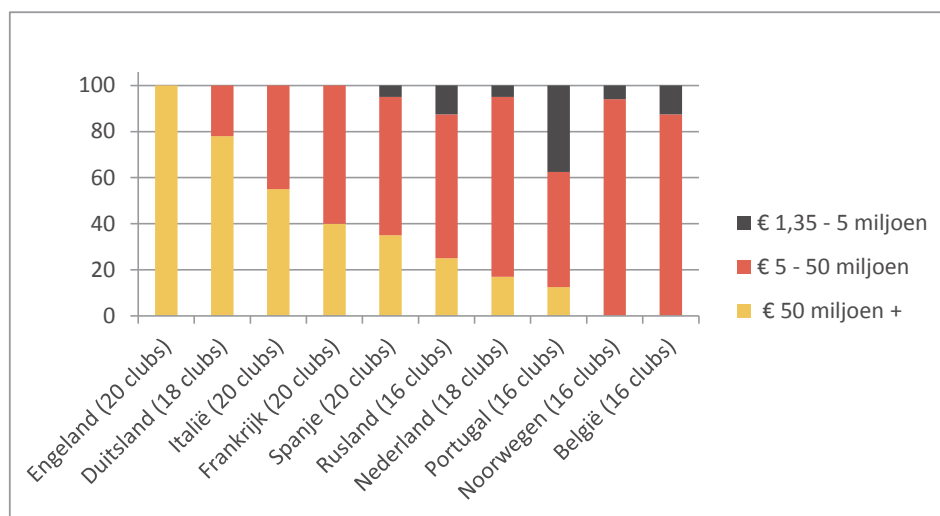
In de lagere afdelingen is de situatie nog precairder en bevinden veel voetbalclubs

van middelen (zoals mediarechten) zal bijdragen aan een gezondere competitie en leiden tot meer solidariteit tussen verschillende Europese clubs en afdelingen.

Anno 2013 is de kloof tussen de verschillende nationale en lokale afdelingen alsook binnen de hoogste afdeling te groot geworden en kan men stellen dat het merendeel van de stijgende inkomsten inefficiënt wordt besteed aan voetballers en spelersmakelaars. Ook de kloof tussen de verschillende nationale competities wordt steeds groter.

Voetbalclubs uit de vijf grote competities (Engeland, Duitsland, Spanje, Italië en Frankrijk) domineren de lucratieve

Hoe zijn de inkomsten verdeeld (2011)

zich aan de rand van de afgrond. De drang naar succes, status en een 'geldbron' maken dat zij onverantwoorde risico's nemen. Risico's die nefast kunnen uitdraaien voor de supporters, de lokale gemeenschap en het land. Meer transparantie en controle door bevoegde overheden kunnen zorgen voor een ommekeer. Ook een betere distributie

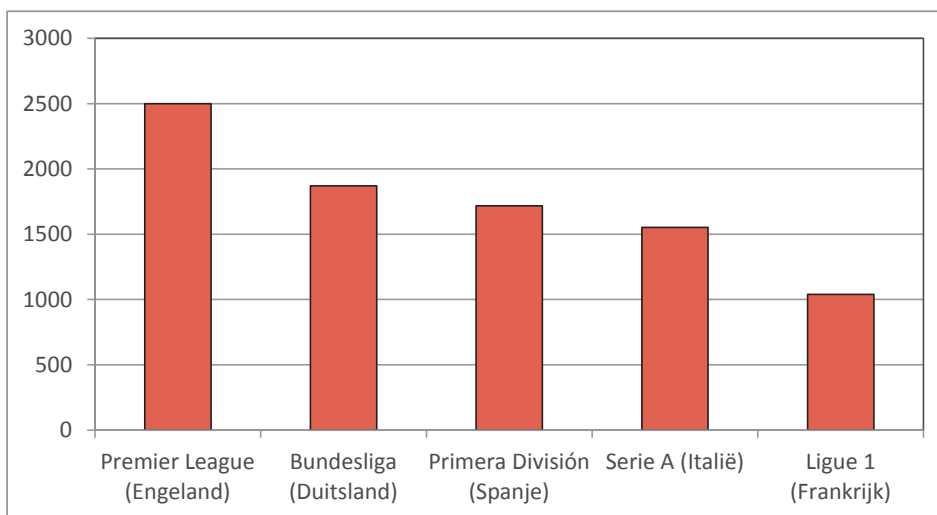
UEFA Champions League. Deelname aan de Champions League is niet alleen winstgevend door de prijzenpot, maar ook door de stijgende mediabelangstelling die zorgt voor extra sponsoring.

De inkomsten van de 20 rijkste clubs van Europa bedroegen € 4,4 miljard,

ruim een kwart van de totale inkomsten. De inkomsten van clubs uit de kleinere competities stijgen minder snel als deze van de toptanden. Ze hebben dus minder geld, zien zo hun beste spelers vertrekken, wat de kloof met de toptanden nog groter maakt en hun competities minder populair. Op lange termijn is het voorlopig koffiedik kijken of dit alles de attractiviteit van het voetbal als volkssport niet zal ondermijnen.

door een kortetermijnvisie, ook wel 'financial doping' genoemd. Schulden worden voorlopig weggewerkt met leningen. Rijke geldschieters die zich aangetrokken voelen tot het voetbal vanwege de massale belangstelling investeerden naar schatting € 3,4 miljard in voetbalclubs. Echter, wanneer de doping plots ophoudt, blijft de club achter met onaflosbare leningen en torenhoge spelerslonen zoals contractueel

**Inkomsten van de 5 rijkste hoogste afdelingen (exclusief transfers)
Voor de Bundesliga: seizoen 2011/12, andere afdelingen 2010/11 (x € 1 miljoen)**

Voetbalclubs spenderen dus vaak meer dan dat ze inkomsten genereren, terwijl er meer dan voldoende geld ter beschikking is om het ganse voetballandschap schuldenvrij te maken en te houden. De schulden hebben niks te maken met een gebrek aan financiële middelen, maar met een slecht beleid dat zorgt voor financiële tekorten.

De strijd tussen de topclubs voor de beste spelers, zorgde dat voetbalclubs uit de 5 grote competities in 2011 66% van hun inkomsten besteedden aan lonen. Een stijging van 6% ten opzichte van 2010, terwijl de lonen gemiddeld 2% stegen. Het moderne voetbal wordt gekenmerkt

vastgelegd. Clubs met een langetermijnvisie en een gezond financieel beleid worden benadeeld. Ze kunnen of willen niet participeren in het opbod voor de beste voetballers, wat ze sportief verzwakt ten opzichte van clubs die financiële risico's nemen, of gokken op een 'goede' afloop. Voetballen zal men steeds blijven doen, maar steeds meer Europese clubs gaan gebukt onder een torenhoge schuldenlast. Ook bij topclubs is de situatie allesbehalve rooskleurig. In 2010 had de helft van de clubs met inkomsten boven de 50 miljoen euro operationele verliezen.

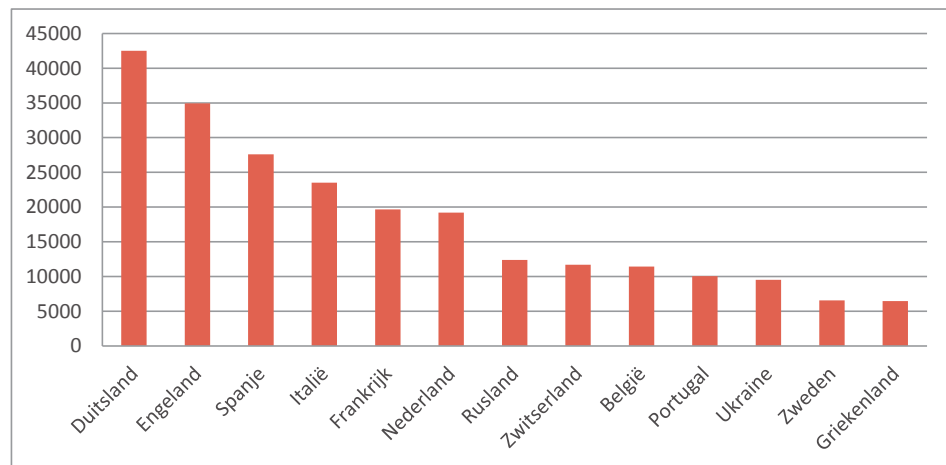
Nieuwe Europese regels omtrent bijvoorbeeld financiële problemen, geldverdeling, geldschietters, jeugdspelers, transfers en ticketprijzen zijn wenselijk. Toegepast op elke Europese voetbalclub, zowel in de hoogste als de laagste afdelingen. Deze zouden ervoor kunnen zorgen dat competentie opnieuw belangrijker wordt dan geld. Verschillen zullen er steeds zijn. De ene club heeft nu eenmaal meer supporters, de andere leidt meer en betere jeugdspelers op enzovoort.

Tegenwoordig is bijna elke competitie doordrongen van de factor 'voorspelbaarheid'. Maar vele supporters

2.2. HET MODERNE VOETBAL EN DE SUPPORTERS

Het voetbal kende de laatste decennia een ware metamorfose. In de jaren '70, '80 en '90 werd het voetbal overschaduwd door veiligheidsproblemen. Elke supporter wenst een veilig stadion waar iedereen zich thuis voelt, maar sommige opgelegde maatregelen creëerden nieuwe veiligheidsproblemen en de fans werden en worden nog steeds soms ten onrechte vereenzelvigd met criminelen.

Gemiddeld aantal toeschouwers in de hoogste afdelingen (2010 – 2011)

hebben heimwee naar de tijd dat clubs zonder rijke geldschietter de voetbalpiramide beklommen en nationale en Europese successen bewerkstelligden. Anno 2013 kunnen supporters van kleinere clubs – nog steeds de meerderheid – hier niet meer van dromen en moeten ze de dictatuur van het geld ondergaan.

Vandaag vormen vooral het beleid, de lonen en de financiële problemen het gesprekonderwerp. Zakenlui kopen voetbalclubs om geld te verdienen, hun ego te strelen, contacten te leggen met andere bedrijfsleiders of om zoveel andere redenen die niks met het voetbal te maken hebben. Maatregelen worden met mondjesmaat geïntroduceerd.

Wat is eigenlijk een voetbalclub? Welk nut heeft een voetbalclub? Kan een club dienen als een ideaal verjaardagsgeschenk? Soms kopen zakenlui clubs met de bedoeling zich persoonlijk te verrijken. Er wordt gebruik gemaakt van legale marketing- en verkooptactieken, maar een voetbalclub is vooralsnog geen product. Slecht beleid en een kortetermijnvisie zijn van alle tijden, maar voor de supporter dreigt een moeilijke periode aan te breken.

Op 8 oktober 2012 werd de wedstrijd Arsenal – Chelsea afgewerkt. Het goedkoopste ticket voor deze match kostte £ 62. De hoofdreden voor deze dure prijzen was de grote vraag naar tickets voor deze topmatch. Vraag en aanbod spelen dus een grote rol in het hedendaagse voetbal. Vooral in Engeland en Spanje moeten de thuis- en uitsupporters van topclubs vaak zeer veel geld neertellen om hun club aan te moedigen. Talrijke Engelse supportersverenigingen protesteren tegen deze gang van zaken vermits uitsupporters deel uitmaken van de attractiviteit van het voetbal. Dit terwijl de inkomsten van deze topclubs blijven stijgen via mediarechten en sponsoring.

Nog niet zo heel lang geleden was een voetbalstadion een plaats waar mensen ongeacht hun leeftijd, rang of stand samenkwamen om een sportieve strijd tussen twee gemeenschappen te aanschouwen, emoties te delen en vriendschappen te stichten. Dit is ook de kerntaak van een voetbalclub: mensen van allerlei rang, stand en afkomst bij elkaar brengen. Een voetbalclub heeft een sociaal-maatschappelijke functie, geschiedenis en zorgt voor lokale werkgelegenheid.

De dag van vandaag is het niet evident voor jongeren, studenten, werklozen, gepensioneerden en de werkende klasse om hun favoriet team aan het werk te zien wegens de dure ticketprijzen. De sociale functie van een voetbalclub staat onder druk terwijl net die functie verantwoordelijk was voor het succesverhaal dat voetbal is. Voetbalclubs steunen wel vaak goede doelen en organiseren liefdadigheidsevenementen, wat bewonderenswaardig is. Daarentegen worden aan supporters onwaarschijnlijk hoge ticketprijzen aangerekend, wat in feite een ontkennen is van de sociale functie van de voetbalclub. Het moet echter een 'en-en-verhaal' worden eerder dan een 'of-of-verhaal'. Ticketprijzen laten hangen van de populariteit van de club of van de vraag en het aanbod, is zelfs minachtend ten opzichte van de supporters, waarvan sommigen geld moeten lenen om hun favoriete club te volgen en anderen de wedstrijden aan zich voorbij moeten laten gaan.

Indien deze trend zich verderzet, is een breuk tussen de voetbalclub en de lokale gemeenschap waarbinnen zij actief is, een mogelijkheid. Het voetbal dreigt puur sportief te worden, zonder aandacht voor de lokale gemeenschap en de sociale en culturele achtergrond. Zal de lokale gemeenschap nog supporters kunnen of willen leveren? Een groot risico wanneer de grote voetballanden worden bijgebeend door andere Europese landen zoals Rusland en Oekraïne of wanneer het absolute topvoetbal een intercontinentale aangelegenheid wordt in plaats van een Europese. Meer concurrentie en daardoor minder topspelers binnen de rangen wordt gecombineerd met veelal sporadische toeschouwers die vooral sportief succes willen.

De stijgende ticketprijzen beïnvloeden ook de andere voetbalclubs. Eens enkele clubs hun toegangsprijzen verhogen, volgen al snel de andere clubs uit deze afdeling teneinde zich niet te laten platwalsen door een oneerlijke concurrentiestrijd en zeker het hoogste spelersloon te kunnen aanbieden. Clubs uit lagere afdelingen die een stapje hogerop willen, doen hetzelfde. En de ticketprijs dreigt te stijgen van de hoogste tot en met de laagste afdeling. Ook ambitieuze landen die de concurrentie met de toplanden willen aangaan, dreigen hun prijzen aan te passen. Of hoe enkele clubs een lawine van stijgende ticketprijzen kunnen veroorzaken.

Toch zijn er ook lichtpunten. In Duitsland en Zweden bijvoorbeeld, geldt de 50% + 1 regel. Deze regel zorgt ervoor dat een privé-investeerder nooit de meerderheid van de aandelen van een voetbalclub kan verwerven en dat 50% + 1 van de aandelen in handen is van supporters. Goedkope tickets, transparantie, een stabiel financieel beleid bij de topclubs, medezeggenschap, dialoog met en respect voor de supporter en de lokale gemeenschap, zorgen ervoor dat de Duitse Bundesliga gemiddeld het hoogste aantal supporters heeft anno 2012, over veilige en sfeervolle stadions beschikt én financieel gezond is.

Soms staat deze 50% + 1 regel onder druk en wenst men deze af te schaffen omdat sponsors en zakenlui meer zeggenschap willen en niet of minder investeren. Een vreemde redenering die geen steek houdt. De Duitse clubs horen op gebied van commerciële inkomsten tot de Europese top.

Eveneens een vreemde redenering: beweren dat supporters mee laten

besturen zal leiden tot meer faillissementen omdat fans steeds vragen naar de beste voetballers. Het is een minderheid, maar natuurlijk zijn er zulke fans. Doch zonder transparantie weet men gewoon niet of een topspeler aanwerven mogelijk is. En met de cijfers die de meeste clubs voorleggen, kan je deze redenering moeilijk als geloofwaardig beschouwen.

2.3. OFFICIËLE MAATREGELLEN

Om de financiële problematiek te counteren, voerde de UEFA reeds enkele maatregelen in. Meest bekend is de Financial Fair Play, die overmatig spenderen bij voetbalclubs moet tegengaan. Voetbalclubs die zich hier niet aan houden, kunnen geweigerd worden uit de UEFA Champions League en Europa League. Ook hun prijzengeld kan worden ingehouden. De meeste nationale voetbalbonden voerden reeds licenties in, al dan niet beperkt qua afdeling en type schulden. Er wordt aangeraden deze verder uit te breiden.

Om de transparantie en de dialoog met de supporters te verbeteren, dient elke club die een UEFA-licentie moet hebben, een supporter liaison officer (SLO) aan te stellen. Het SLO-project wordt gecoördineerd door Supporters Direct Europe.

Ook talrijke politici steunen SD Europe. Zo werd op 2 februari 2012 het Fisas-rapport goedgekeurd in het Europees Parlement. Dit rapport steunt de vraag van Supporters Direct Europe om supporters meer te betrekken bij de beleidsvoering en stelt dat sportclubs een belangrijke sociale en

culturele functie hebben. Op 7 november 2012 stelde SD Europe zijn Position Paper voor in het Europees Parlement. De vereniging maakte zijn standpunten kenbaar voor een publiek van supporters, beleidslui uit het internationale voetbal en supportersverenigingen. Gastheer voor dit evenement was Europees parlementslid Ivo Belet.

In België werd onlangs een motie ondertekend in het Vlaamse Parlement. De Vlaamse regering zal onderzoeken of de Duitse 50% + 1 regel kan ingevoerd worden. Dit kan alleen maar toegejuicht worden. Het zou schitterend zijn voor de sociale cohesie wanneer de populairste volkssport gekoppeld wordt aan inspraak, betrokkenheid en democratie.

2.4. SUPPORTERS-INITIATIEVEN

Steun van politici en de UEFA is zeer belangrijk, maar de supporters moeten het meeste werk verrichten willen ze het voetbal en onze voetbalclubs redden.

In gans Europa worden initiatieven gelanceerd als alternatief tegen het onpersoonlijke moderne voetbal. Er worden supportersverenigingen en -clubs opgericht om de ziel van deze gemeenschapssport te redden en supporters te betrekken in het beleid, de zogenaamde terugkeer naar de grassroots. Het hoofddoel is het voetbal en de democratische waarden terug dichterbij de mensen en de lokale gemeenschap brengen, de jongeren engageren en de gemeenschapszin te herwaarderen.

Zo zijn er in het Verenigd Koninkrijk en Ierland reeds tientallen supporter-owned voetbalclubs waar het algemene beleid in alle transparantie wordt meebepaald door de supporters: 'One fan, one vote'. Het grootste deel van deze clubs werd opgericht na problemen, veelal financieel van aard...

Deze clubs doen het financieel goed. Ze worden geleid op professionele wijze mét respect voor alle supporters. Transparantie, democratie en supportersmeetings zorgen ervoor dat deze clubs zich sociaal verankeren in de gemeenschap. Ze hebben meer vrijwillige medewerkers, trekken sponsors aan die op zoek zijn naar meer 'ethisch' geleide voetbalclubs en worden gekoesterd door voetbalsupporters over de ganse wereld. Enkele voorbeelden: AFC Wimbledon, FC United of Manchester en Enfield Town FC. Ook in andere landen zoals bijvoorbeeld Spanje, België en Finland zijn er reeds fan-owned clubs. Andere supporters nemen via de overkoepelende democratische supportersvereniging (supporters trust) hun club over, zoals het geval was bij Exeter City FC, Wycombe Wanderers en recent nog Portsmouth FC. Een andere manier waarop een supporters trust een voetbalclub kan redden, is door aandelen aan te schaffen. Dit gebeurde onder meer bij Swansea City FC.

Wanneer participatie in het beleid onmogelijk wordt gemaakt door het bestuur, ijveren supporters voor transparantie en organiseren vreedzame protestacties om hun grieven kenbaar te maken. De overkoepelende organisatie Supporters Direct Europe, speelt hierin een belangrijke rol. SD Europe zal alles doen wat mogelijk is om meer bekendheid te creëren en kennis door te geven, de duurzaamheid van voetbalclubs te verhogen en de rol van de supporters te versterken.

Financial Fair Play (FFP) werd onlangs geïntroduceerd door de UEFA. Het heeft als doel om voetbalclubs die op een goede en duurzame manier worden geleid, niet te benadelen ten opzichte van clubs die meer geld spenderen dan dat ze inkomsten vergaren.

Hoe de FFP de financiële problemen van voetbalclubs probeert aan te pakken:

- De afhankelijkheid van rijke geldschieters en leningen verminderen.
- Meer discipline en een rationeel financieel beleid invoeren.
- Voetbalclubs stimuleren om niet meer geld uit te geven dan dat ze inkomsten verwerven.
- Investerings op lange termijn aanmoedigen.
- Zorgen dat clubs op regelmatige basis hun lasten en schulden beter beheren en afhandelen.

FFP is enkel van toepassing op clubs actief in de Champions League of de Europa League. Het kan echter een belangrijke stimulans zijn voor nationale voetbalbonden om eveneens soortgelijke regels in te voeren indien zij deze nog niet toepassen.

Onder artikel 35 van de recente UEFA-clublicentie en Financial Fair Play regels, heeft elke club de verplichting een Supporter Liaison Officer aan te stellen. De bedoeling is de dialoog met de fans te verbeteren, meer transparantie te verkrijgen en de communicatie tussen club en supporters te optimaliseren.

Een SLO fungeert als een brug tussen het bestuur en de supporters. Hij of zij communiceert belangrijke beslissingen van het bestuur aan de fans en informeert het bestuur over de opinies van de supporters. De SLO overlegt ook met de politiediensten en de veiligheidsdiensten van de club. Voor wedstrijden wordt er ook informatie uitgewisseld met de SLO van de tegenpartij.

Om deze taken uit te voeren, dient de SLO platforms te creëren omtrent de manier waarop meningen dienen te worden geventileerd en welk communicatiemiddel (of -middelen) het beste wordt aangewend om supporters in te lichten. De SLO helpt fans eveneens met de structuur en het uitbouwen van supportersclubs.

De drie pijlers van hun werk - communicatie, dienstverlening en preventie - zijn bedoeld om de supporterscultuur positiever te benaderen. Hoeveel werk er zal moeten worden verricht en welke taken het belangrijkste zullen zijn, hangt af van club tot club. Een SLO heeft zijn nut in elke club, de grootste en de kleinste.

- **Supportersbetrokkenheid en –inspraak moeten worden aangemoedigd door de voetbalclubs, de nationale voetbalbonden en de officiële instanties. Meer transparantie, inspraak, dialoog en democratie zorgen voor een actieve gemeenschap, een beter beleid, meer veiligheid en minder discriminatie.**
- **Licenties en financial fair play-regels zouden in elke afdeling van toepassing moeten zijn.**
- **Voetbalclubs moeten focussen op de lange termijn.**
- **De voetbalbonden en de UEFA moeten zorgen voor een betere verdeling van media- en andere inkomsten teneinde een gezonde concurrentie te creëren in dezelfde afdeling, tussen de verschillende afdelingen en tussen clubs uit de verschillende Europese landen.**
- **Een competitief voetballandschap zorgt voor een grotere attractiviteit.**
- **Voetbalclubs moeten hun inkomsten beter budgetteren en geen geld uitgeven dat ze niet hebben.**
- **Stijgende inkomsten uit sponsoring en media moeten worden gebruikt om de problemen aan te pakken. Niet om de lonen van spelers en managers nog meer de hoogte in te jagen.**
- **Het voetbal moet toegankelijk blijven voor iedereen. Te hoge ticketprijzen zorgen ervoor dat niet iedereen kan deelnemen.**
- **Iedereen – zeker jongeren - aanmoedigen om een actieve rol te spelen in de gemeenschap.**
- **Meer transparantie bij transfers en duidelijkere regels voor makelaars.**
- **Fraude en omkoping moeten harder worden aangepakt. Dit is onethisch ten opzichte van de sport, de clubs en hun supporters. Het tast de geloofwaardigheid van het voetbal aan.**

Toen Swansea City in 2011 promoveerde naar The Premier League, brachten ze supportersinspraak tot op het hoogste niveau in Engeland.

The Swansea City Supporters' Trust werd gesticht na een meeting van 150 fans in juli 2001. Op dat ogenblik was de club tot op de rand van het bankroet geduwd door immorele eigenaars. Met het advies en de steun van Supporters Direct werd de trust snel en gezwind opgericht en sloten meer dan 600 supporters zich aan op de dag van de officiële lancering van de trust.

De Supporters brachten een groep zakenlui bij elkaar om samen de controle terug te winnen. The Supporters' Trust zamelde £ 50.000 in. Dit werd geïnvesteerd in Swansea City en in return kreeg de trust 19,99 % van de aandelen. The Swansea City Supporters' Trust is nu de derde grootste aandeelhouder van de club en bepaalt mee het beleid. Dit gebeurt via een democratisch verkozen supporter ('Supporter Director') in het clubbestuur.

In tegenstelling tot vele andere ambitieuze clubs die willen doorstoten naar de hoogste afdeling, spendeert Swansea City geen cent meer dan dat ze inkomsten genereert, bouwt het steeds verder aan de relatie met de lokale gemeenschap en zorgt de club dat de supporters centraal staan.

De Franse voetbalregelgeving heeft voorlopig nog niet veel aandacht voor de supporters. A La Nantaise is een van de Franse groepen die campagne voert voor een belangrijkere rol van supporters in het beleid van hun club.

De democratische supportersvereniging werd gesticht in 2010 en heeft als belangrijkste doelen: de fans opnieuw trots maken op hun traditieclub en hen betrekken in het beleid via beslissingsrecht. ASSO-ALN heeft reeds meer dan 2.000 leden en wordt gesteund door talrijke lokale en nationale politici en andere belanghebbenden. Eén van deze politici is Jean-Marc Ayrault, de voormalige Burgemeester van Nantes en momenteel de Franse premier.

- De laatste halve eeuw draagt Duitsland samenwerking, consensus en democratie hoog in het vaandel.
- Tot 1998 waren alle Duitse clubs uit de Bundesliga 'member associations' of ledenverenigingen. De leden (supporters) waren 100% eigenaar van hun club en verkozen het bestuur.
- 2 Uitzonderingen in de hoogste afdelingen zijn Volkswagen Wolfsburg en Bayer Leverkusen.
- In 1998 besliste de Duitse voetballiga (DFL) dat clubs hun professionele activiteiten (de eigenlijke voetbalclub) mogen onderbrengen in een aparte en nieuwe vennootschap.
- Belangrijk was wel dat de ledenvereniging of de 'moederclub' 50% + 1 van de stemmen behield in deze nieuwe vennootschap.
- De 50% + 1 regel staat neergeschreven in de statuten van de Duitse voetbalbond (DFB).
- De structurele organisatie van de democratie zijn verschillend van club tot club. De supporters konden zelf beslissen welke structuur het beste was voor hun club.
- De oprichting van een nieuwe vennootschap is echter geen verplichting. Bij sommige clubs zoals Hamburg SV en Schalke 04 beslisten de fans om geen nieuwe vennootschap op te richten en worden de voetbalclub nog steeds bestuurd vanuit de ledenvereniging. Zij zijn dus nog steeds 100% fan-owned en dienen dus geen gebruik te maken van de 50% + 1 regel.
- De redenen waarom sommige clubs de beslissing namen om een aparte vennootschap op te richten zijn verschillend van aard. Voor de ene was een meer professionele werking doorslaggevend, bij andere clubs bestond er de schrik dat nieuwe wetten de status van hun moederclub zouden aantasten.
- Zeer belangrijk is dat elke supporter (ongeacht of hij/zij aangesloten is bij een supportersclub of -vereniging) lid kan worden van de ledenvereniging of moederclub en op deze manier een stem heeft in de besluitvorming. Schalke 04 telt liefst 120.000 leden.

FC United of Manchester werd opgericht in 2005 door supporters van Manchester United. Ze voelden zich niet langer welkom op Old Trafford en vervreemd van de club die ze zo lang hebben gesteund.

De semiprofessionele voetbalclub wil bewijzen dat er een betere manier bestaat om een voetbalclub te besturen. FC United of Manchester wordt volledig democratisch bestuurd door de meer dan 3.000 leden. Het is een toegankelijke club die er wil zijn voor alle verschillende gemeenschappen van Manchester.

FC United streeft ernaar om het 'anders' te doen:

- In 2009 steunden de leden een suggestie van het verkozen bestuur om supporters zelf te laten beslissen hoeveel ze wensten te betalen voor een abonnement. Resultaat was dat de gemiddelde prijs per abonnement steeg in vergelijking met het jaar voordien.
- In 2011 konden supporters van FC United investeren in een nieuw te bouwen stadion. Er werd £ 1.7 miljoen opgehaald via een inventief aandelenschema. Supporters kunnen indien nodig hun geld terugvorderen.
- Het gemeenschapsprogramma van de club promoot en steunt initiatieven in de gezondheids-, opleidings-, sport- en medewerkerssector. FC United won the Cooperative Excellence Award in 2009 en was de Football Foundation Community Club van het jaar in 2012.

Het Ierse voetbal staat volledig in de schaduw van de Engelse Premier League en werd het laatste decennium overheerst door financiële problemen. Shamrock Rovers werd in 2005 gered van het faillissement door zijn supporters en is nu een supporter-owned club. Ook Shelbourne (2007), Cork City (2008, 2010), Drogheda United (2008) en Bohemians (2011) kenden hun problemen.

De FAI voerde reeds enkele maatregelen in om ervoor te zorgen dat de Ierse clubs op een meer duurzame manier zouden worden geleid. Zo werd in 2004 een licentiesysteem ingevoerd dat zich toespitst op het sportieve beleid, de infrastructuur, de juridische en administratieve structuur, het personeel en de financiën. Elke club moet niet alleen voldoen aan de licentievoorwaarden, maar dient ook een document te ondertekenen dat ze zich aan de voorwaarden zullen houden. Verder mogen de clubs niet meer dan 65% van hun inkomsten uitgeven aan lonen.

Spijtig genoeg verhinderden deze maatregelen niet dat halfweg het seizoen 2012, Monaghan United zich terugtrok uit de hoogste afdeling. Het resultaat hiervan was dat elke Ierse eersteklasser 1 of 2 wedstrijden minder speelde en de meeste clubs minder ticketopbrengsten inden.

Ook de algemene Ierse economie is weinig rooskleurig en had tevens een zware impact op het voetbal. Sponsors vinden wordt moeilijker en wanneer ze investeren, is dit meestal minder dan voor de financiële crisis. Talrijke Ieren werden werkloos of zagen hun loon verminderen, wat dan weer resulteerde in minder supporters in de stadions.

Maar elk nadeel heeft wel een voordeel. Het gebrek aan rijke geldschieters met hun kapitaalinjecties, zorgen dat de supporters een unieke en centrale positie bekleden in het Ierse voetbal.

Supporters besparen hun clubs tienduizenden euro's per jaar dankzij hun vrijwilligerswerk. Terwijl de verhalen over Shamrock Rovers en Cork City – een club bestuurd door de supporters via de coöperatieve supportersvereniging 'FORAS' - andere fans inspireren en de te volgen weg banen. Op dit ogenblik zijn er actieve supportersverenigingen in Galway, Sligo, Dundalk, Derry en Dublin. De eerste stappen naar een informeel nationaal netwerk dat deze supportersverenigingen zou verbinden, zijn gezet.

Wimbledon FC werd in 1889 gesticht. De bescheiden voetbalclub uit Zuid-West Londen stootte begin jaren '80 'in no time' door naar de toenmalige First Division (nu Premier League). Van 1986 tot 2000 was de club actief op het hoogste niveau, met winst tegen Liverpool FC in de FA Cup final 1988 als absoluut hoogtepunt.

De club kende ook tegenslagen. In 1991 moest ze noodgedwongen haar stadion 'Plough Lane' verlaten na nieuwe regels in het kader van de Hillsboroughramp. Staanplaatsen moesten worden vervangen door zitplaatsen. Investeren in Plough Lane zou te 'duur' uitvallen en de club speelde vanaf dan zijn thuiswedstrijden in Selhurst Park, het stadion van Crystal Palace.

Maar eind jaren '90 en begin jaren 2000 begon de catastrofe pas echt. In 1998 verkocht de toenmalige Wimbledon FC-eigenaar Plough Lane, het stadion werd afgebroken en in 2005 werd er de bouw van 570 flats aangevat. In 2000 degradeerde de club uit de hoogste afdeling. In augustus 2001 kondigde het bestuur aan dat men Wimbledon FC wilde verhuizen naar Milton Keynes, een stadje op ruim 100 km afstand van Wimbledon. De verhuis van de club maakte deel uit van een 'ruilplan' met een voetbalclub en een supermarkt in de hoofdrol ... Desondanks hevige protesten van de Wimbledon-aanhang, keurde een 'onafhankelijke' commissie op 28 mei 2002 de verhuis goed. De commissie stelde ook dat een nieuw Wimbledon oprichten 'not in the wider interests of football' was.

Op 30 mei 2002 werd AFC Wimbledon voorgesteld op een meeting van WISA (Wimbledon Independent Supporters' Association). Spelers, trainers en sponsors volgden niet veel later. De club zou een fan-owned club worden met The Dons Trust als eigenaar. Even later werd een akkoord bereikt met Kingstonian om het stadion te delen.

Sinds hun oprichting in 2002, promoveerde de club 5 keer. In 2011 stootte de club zelfs door naar de League 2, de vierde afdeling. De gestolen voetbalclub gaat nu door het leven als MK Dons en speelt in de League 1, de derde afdeling.

Hoofdstuk 3

DEMOCRATIE EN SUPPORTERS

3.1. FILOSOFIE EN BASISPRINCIPES VAN EEN SUPPORTERS TRUST

Een supporters trust is kort gezegd een overkoepelende democratische supportersvereniging. Het is de bedoeling om alle supporters van een voetbalclub te verenigen in deze supportersvereniging.

Elke fan is welkom en moet toegelaten worden, zowel leden van supportersclubs als onafhankelijke fans. De supporters trust moet democratisch en transparant zijn. De bestuurders worden verkozen door de leden en er vinden regelmatig referenda plaats. Alle leden worden op regelmatige basis geïnformeerd: tijdens meetings en via de beschikbare communicatiekanalen zoals bijvoorbeeld nieuwsbrieven.

De vereniging is een non-profitorganisatie, is eigendom van zijn leden en ze moet bereikbaar zijn voor iedereen. De leden betalen jaarlijks lidgeld. Het is de bedoeling het lidgeld goedkoop te houden zodat niemand uitgesloten wordt omdat hij/zij zich het lidmaatschap niet kan veroorloven.

Elk lid kan zich kandidaat stellen voor een bestuursfunctie. Het is vooral vrijwilligerswerk en net zoals in een gemeenschap heeft elk lid zijn waarde. Sommige leden zijn schrijnwerker, boekhouder of advocaat. Anderen zijn tolk, administratief bediende of technicus.

De hoofddoelen van een supporters trust:

- Een representatieve gesprekspartner creëren voor dialoog en onderhandelingen met de andere belanghebbenden van de voetbalclub.
- Geld inzamelen om aandelen van de club en/of een bestuurszetel te verwerven.
- Ervoor zorgen dat supportersafgevaardigde(n) in het clubbestuur democratisch worden verkozen.
- Een trust vergroot de sociale waarde van de club. Men zal de medesupporters beter leren kennen en er wordt gediscussieerd op een constructieve manier.

Elk land heeft een verschillende wetgeving. Belangrijk is dat de basisprincipes van de democratische overkoepelende supportersvereniging zoals hierboven beschreven kunnen worden toegepast. In België is dit de vzw.

3.2. WAAROM DAN EEN VZW?

De beste en eigenlijk vanuit praktisch oogpunt enige mogelijke structuur (rechtspersoon) in België om een supporters trust of supporterswerking in onder te brengen en van daaruit te organiseren en beheren is een vereniging zonder winstoogmerk (vzw). We gaan hier later nog dieper op in, maar we kijken uiteraard ook kort naar de andere mogelijkheden en linken dit naar de structuur van een voetbalclub omdat vanuit idealistisch oogpunt het eveneens verkieslijk is dat

de supporters trust in de structuur en rechtspersoon van de favoriete voetbalclub verankerd is.

In deze toolkit bekijken we in hoofdstuk 4 en 5 twee bestaande supporters trusts, de vzw Eskabee 1935 en de vzw FAS(C). Beiden werden gesticht in 2011 en worden geleid als een coöperatieve.

De coöperatieve gedachte is overigens de jongste jaren aan een heropleving bezig, waarbij de Verenigde Naties 2012 uitriepen tot het jaar van de coöperatieven. Deze heropleving vormt mogelijks ook een leidraad voor een verdere evolutie in de supportersparticipaties in het moderne voetbal.

Teneinde het coöperatieve ideaal na te streven, werd in het Belgische vennootschapsrecht de coöperatieve vennootschap voorzien (cv – met 2 soorten, met name de coöperatieve vennootschap met onbeperkte aansprakelijkheid (cvoa) en de coöperatieve vennootschap met beperkte aansprakelijkheid (cvba)). De coöperatieve vennootschap kan algemeen omschreven worden als een handelsvennootschap met verenigingskenmerken. Voor 1991 was de cv een vrij toegankelijke vennootschapsvorm, aangezien vele regels van suppletieve aard waren, en dus vrij, d.w.z. niet verplicht, door de cv te hanteren waren. Dit is door de wet van 20 juli 1991 enigszins veranderd. Deze wet heeft diverse bepalingen ingevoerd, waardoor de vennootschap een deel van haar toegankelijkheid en aantrekkelijkheid heeft verloren.

Ongeacht het uitgangspunt vanuit de coöperatieve gedachte is deze rechtsvorm in de praktijk een te complexe wijze van organisatie voor een gemiddelde Belgische supportersvereniging. Het is immers duidelijk dat de cv een “handelsvennootschap” is, waardoor de rechtspersoon aan meer verplichtingen en controle is onderworpen. De beperkte budgetten die supportersverenigingen hanteren en het afwezig zijn van feitelijke handelsactiviteiten zijn de belangrijkste redenen om deze vennootschapsvorm niet te gebruiken.

Ter afsluiting van deze uitwijding m.b.t. de coöperatieve beweging en structuur dient tot slot nog gewezen te worden op het bijkomend conceptuele verschil tussen een (handels)vennootschapsvorm en een vereniging, met name dat een vennootschap in principe juist gekenmerkt wordt door de aanwezigheid van een winstoogmerk, terwijl dit bij een vzw – zoals uit de benaming blijkt – niet het geval is. Aangezien de organisatie en participatie van supporters juist los van elk winstoogmerk moet benaastigd worden, is dit een reden te meer om de vzw te promoten als rechtsvorm die supportersverenigingen dienen aan te nemen.

Zonder verder in te gaan op de verplichtingen inzake oprichting, structuur of werkwijze van de coöperatieve vennootschap, is het ook voor niet-juristen wellicht evident dat een supportersvereniging in haar organisatie wenst terug te vallen op een vrij eenvoudige en ‘ongedwongen’ verenigingsvorm. Aldus is het in het Belgisch recht eigenlijk de enigste optie om terug te vallen op een zogenaamde vereniging zonder winstoogmerk (vzw).

In het kader van deze toolkit m.b.t. het Belgische voetbal is zeker nog te vermelden waard dat verschillende voetbalclubs in eerste klasse zich thans hebben omgevormd tot een coöperatieve vennootschap. Het beste voorbeeld hiervan is Oud-Heverlee Leuven. Zij werken eigenlijk met een dubbele juridische structuur, waarbij de voetbalactiviteiten werden ondergebracht in een vzw en de commerciële activiteiten en het beheer van de infrastructuur worden georganiseerd vanuit de coöperatieve vennootschap.

OH Leuven vertoonde recent interesse om vanuit de coöperatieve gedachte ook supportersparticipatie mogelijk te maken binnen hun werking en club, maar dit lijkt alvast een uitdaging te worden voor de komende jaren, en zou uiteraard knap zijn op het niveau waarop zij actief zijn (Belgische Eerste Klasse). Andere clubs (bvb K. Lierse SK) in de hoogste Belgische afdeling gebruiken tevens de structuur van de coöperatieve vennootschap, doch hanteren dit ogenschijnlijk louter om de aandelen te structureren op een wijze die ertoe leidt dat een persoon of bepaalde belangrijke, kapitaalcrachtige mensen de leiding over de vennootschap behouden. Het is duidelijk dat zulke werkwijze en structuur dan weer regelrecht ingaat tegen de principes van Supporters Direct (zoals oa. democratie en supportersparticipatie).

Volledigheidshalve dient hierbij nog te worden opgemerkt dat in het Belgische vennootschapsrecht sinds 1995 ook nog de zogenaamde vennootschap met een sociaal oogmerk (vso) werd opgericht, met de bedoeling om rechtspersonen met werkterrein in de sociale economie een meer geschikte rechtsvorm dan de vzw aan te bieden en hun sociale doelstelling te benadrukken. Aangezien dit begrip niet

gedefinieerd werd in de wetgeving, kan men afvragen wat er juist onder 'sociale economie' kan worden begrepen, doch uit de parlementaire voorbereiding van de wet kan men afleiden dat men dit eerder omschrijft als "een onderneming van associatieve aard waar groepssolidariteit belangrijker is dan persoonlijk gewin, zelfs als produceert zij verhandelbare goederen en diensten".

Omdat er in de praktijk relatief weinig gebruik wordt gemaakt van deze rechtsvorm van de vso – het typevoorbeeld is een beschutte werkplaats die handel drijft – is het niet evident om te veronderstellen dat een groepering van supporters hier tevens gebruik van zal maken. Interessant om in dit kader nog kort te benadrukken is nog wel dat een vzw – de rechtsfiguur die hierna uitgebreid zal besproken worden – omgezet kan worden in een vso (het omgekeerde scenario is overigens niet mogelijk).

Gelet op het voorgaande zal een supportersvereniging aldus steeds (moeten/kunnen) terugvallen op de meest soepele verenigingsvorm in België, met name de vzw.

Aangezien het aangewezen en zelfs noodzakelijk is om als supportersvereniging op een gestructureerde en beschermde wijze een vermogen op te bouwen en te beheren, is de mogelijkheid van de zogenaamde "feitelijke vereniging" geen realistische optie voor de werking van de groepering van supporters.

Net zoals bij de oprichting en vorming van een trust is het immers de bedoeling om een afzonderlijke juridische "entiteit" te creëren, d.w.z. dat de supportersvereniging en haar leden een aparte "rechtspersoon"

dienen te vormen, van waaruit ze zich economisch en juridisch kunnen organiseren.

Gelet op het voorgaande zullen we hieronder louter ingaan op de algemene regelgeving van vzw inzake oprichting, haar organen en haar werking.

3.3. ALGEMENE REGELGEVING M.B.T. EEN VERENIGING ZONDER WINST- OOGMERK

3.3.1. De oprichting van een vzw

Indien supporters zich willen organiseren onder de vorm van een vzw, dienen zij de nodige stappen te ondernemen teneinde de afzonderlijke “rechtspersoon” te creëren. Bij de oprichting kan men hierbij 3 stappen onderscheiden:

Het opmaken van de statuten

De initiatiefnemers komen samen om gezamenlijk hun ideeën neer te schrijven in de statuten, die hen de mogelijkheid geven om hun doelstellingen in werkelijkheid te kunnen realiseren.

Hierbij moet nauwkeurig de wet van 27 juni 1921, zoals gewijzigd door de wet van 2 mei 2002, gerespecteerd worden (d.i. de wet betreffende de verenigingen

zonder winstoogmerk, de internationale verenigingen zonder winstoogmerk en de stichtingen).

De wet heeft immers 10 verplichte vermeldingen voorgeschreven, dewelke van essentieel belang en dus van dwingend recht zijn.

De verplichte statutaire vermeldingen zijn de volgende:

- de naam, voornamen en woonplaats van iedere stichter, of ingeval het een rechtspersoon betreft, de naam, de rechtsvorm en het adres van de zetel;
- de naam en het adres van de zetel van de vereniging, alsook de vermelding van het gerechtelijk arrondissement waaronder zij ressorteert;
- het minimumaantal leden, dat niet minder mag zijn dan drie;
- de precieze omschrijving van het doel of van de doeleinden waarvoor zij is opgericht;
- de voorwaarden en de formaliteiten betreffende toetreding en uittreding van de leden;
- de bevoegdheden van de algemene vergadering en de wijze van bijeenroeping ervan, alsook de wijze waarop haar beslissingen aan de leden en aan derden ter kennis worden gebracht;
- a) de wijze van benoeming, ambtsbeëindiging en afzetting van de bestuurders, de omvang van hun bevoegdheden en de wijze waarop zij die uitoefenen, ofwel alleen, ofwel gezamenlijk, ofwel als college, en de duur van hun mandaat;

b) in voorkomend geval, de wijze van benoeming, ambtsbeëindiging en afzetting van de personen gemachtigd de vereniging overeenkomstig artikel 13, vierde lid, te vertegenwoordigen, de omvang van hun bevoegdheden en de wijze waarop zij die uitoefenen, ofwel alleen, ofwel gezamenlijk, ofwel als college;

c) in voorkomend geval, de wijze van benoeming, ambtsbeëindiging en afzetting van de personen aan wie het dagelijks bestuur van de vereniging is opgedragen overeenkomstig artikel 13 bis, eerste lid, de omvang van hun bevoegdheden en de wijze waarop zij die uitoefenen, ofwel alleen, ofwel gezamenlijk, ofwel als college;

- het maximumbedrag van de bijdragen of van de stortingen ten laste van de leden;
- de bestemming van het vermogen van de vereniging ingeval zij wordt ontbonden, welk vermogen tot een belangenloze doelstelling moet worden aangewend;
- de duur van de vereniging ingeval zij niet voor onbepaalde duur is aangegaan.

Nadat de bepalingen van de statuten zijn uitgeschreven, worden de leden uitgenodigd om de statuten te ondertekenen. Enkel zij die de statuten ondertekenen, worden beschouwd als oprichter, stichter, effectief lid of eerste lid van de algemene vergadering.

Na de oprichting zullen deze ondertekenaars ook de leden van de raad van bestuur, m.a.w. de personen die het beleid van de algemene vergadering moeten uitvoeren, verkiezen.

De neerlegging van de statuten (en het dossier) bij de griffie van de rechtbank van koophandel

De supportersvereniging krijgt pas rechtspersoonlijkheid vanaf de dag dat haar statuten en de akten betreffende de benoeming van de bestuurders worden neergelegd bij de griffie van de rechtbank van koophandel van het gerechtelijk arrondissement waar de vzw haar zetel heeft.

De statuten moeten door alle stichters getekend worden waarna een origineel ondertekend exemplaar moet neergelegd worden ter griffie van de rechtbank van koophandel. De akten betreffende de benoeming van de bestuurders en de gemachtigden vermelden hun namen, voornamen, hun woonplaats en hun geboortedatum en -plaats, samen met de omvang van hun bevoegdheden en de wijze waarop zij die uitoefenen.

Naast de neerlegging van de statuten en de akten betreffende de bestuurders en de gevolmachtigden, moet de vzw ook een ledenregister bijhouden op de zetel van de vzw. Dit ledenregister vermeldt de effectieve leden met naam, voornamen, woonplaats en de datum van toetreding. De vereniging kan uiteraard ook na haar oprichting leden werven en aansluiten, doch vanuit het meest democratisch oogpunt zijn er bij oprichting reeds een groot aantal leden teneinde het startende 'verkozen' bestuur reeds de nodige draagkracht te geven.

De publicatie in de bijlagen van het Belgisch Staatsblad

Naast de neerlegging op de griffie van de rechtbank van koophandel, moeten de statuten (bij uittreksel) en de bestuurders

ook gepubliceerd worden in de bijlagen tot het Belgisch Staatsblad. Dit gebeurt via specifieke formulieren via de griffie van de rechtbank van koophandel, en hieraan is een kleine kost van bij benadering € 120 verbonden.

3.3.2. De organen van de vzw

Na het vervullen van de bovenvermelde formaliteiten tot oprichting van de vzw, kan de vzw effectief haar werking aanvangen. Hieronder gaan we eerst verder in op de structuur en in het bijzonder de organen van een vzw, en vervolgens op de werking ervan, met name de wijze van vergaderen en het nemen van beslissingen.

Opdat een supportersvereniging naar behoren (democratisch) zou kunnen werken, moeten de taken en bevoegdheden duidelijk verdeeld zijn. Zowel de interne werking moet verzekerd zijn, maar ook naar buiten toe heb je structuren nodig om de vzw te vertegenwoordigen in het rechtsverkeer.

De wetgeving voorziet hierin door twee organen te verplichten, maar ook door de mogelijkheid open te laten andere organen in het leven te roepen.

In het algemeen kan de werkwijze van de organen van een vzw samengevat als volgt omschreven worden: er zijn 2 verplichte organen, met name de algemene vergadering en de raad van bestuur. Deze zijn de twee organen die een vzw runnen: de ene vergadering beslist, de andere voert uit, terwijl de eerste dan weer toezicht houdt op die uitvoering.

De algemene vergadering is uiteraard het hoogste gezagsorgaan van de vereniging.

Zij bestaat uit alle (effectieve) leden van de vzw (die vermeld staan in de ledenlijst).

De bevoegdheden van de algemene vergadering worden in principe uiteengezet en opgesomd in de statuten. De wetgeving heeft voorzien dat bepaalde bevoegdheden enkel door de algemene vergadering, als hoogste orgaan, kunnen worden uitgeoefend.

Zo behoren volgende bevoegdheden verplicht tot het takenpakket van de algemene vergadering:

- De wijziging van de statuten;
- De benoeming en afzetting van bestuurders (en commissarissen)
- De kwijting aan de bestuurders (en commissarissen)
- De goedkeuring van de begroting en jaarrekening;
- De uitsluiting van leden;
- De ontbinding en vereffening van de vzw;
- De mogelijke omzetting van de vereniging in een vennootschap met een sociaal oogmerk;

Naast deze minimale bevoegdheden kunnen de statuten ook bijkomende beslissingen aan de algemene vergadering worden voorbehouden, doch is het uiteraard aangewezen om de organisatie en besluitvorming werkbaar te houden door aan de raad van bestuur de nodige vrijheid en bevoegdheden over te laten.

De raad van bestuur is een collegiaal orgaan, belast met het bestuur van de vereniging. Alle bevoegdheden die niet wettelijk of expliciet aan de algemene vergadering

toegekend zijn, komen toe aan de raad van bestuur. Deze vergadering is het 'uitvoerend orgaan' van de vzw (daar waar de algemene vergadering eerder het 'beslissend' orgaan is), en is in de regel ondergeschikt aan de algemene vergadering.

In de praktijk lijkt het soms dat de raad van bestuur meer te zeggen heeft dan de algemene vergadering, maar schijn bedriegt. Het is niet omdat de raad van bestuur veel vaker samenkomt en het eigenlijke dagelijks bestuur van de vereniging uitvoert, dat de raad ook het meest te zeggen heeft. De algemene beleidslijnen van de vereniging komen van de algemene vergadering!

De democratie binnen de vereniging is in feite recht evenredig met het aantal vergaderingen (en dus de betrokkenheid) van de algemene vergadering.

Overeenkomstig de wet dient een algemene vergadering minimaal éénmaal per jaar samen te komen. Echter staat het de raad van bestuur uiteraard vrij om de algemene vergadering meermaals samen te roepen teneinde bepaalde beslissingen te laten nemen of bepaalde beleidslijnen te doen uittekenen.

In de praktijk is het betreurenswaardig dat vele vzw's zich beperken tot het houden van slechts één jaarlijkse (verplichte) algemene vergadering. Door zo te werken is het mogelijk dat de leiding van de vzw het contact en de voeling met hun eigen achterban en draagvlak (met name de leden) verliezen.

Ongeacht de wettelijke voorzieningen die jaarlijks slechts één algemene vergadering verplichten, is het vanuit democratisch

oogpunt dan ook zeer belangrijk dat er steeds aandacht wordt besteed aan het ondervragen en informeren van de leden (met bij voorkeur meerdere vergaderingen om de enkele maanden), er zo steeds interactie is tussen degenen die het beleid bepalen (leden) en deze die het dienen uit te voeren (bestuur).

3.3.3. Organisatie van algemene vergaderingen en vergaderingen van de raad van bestuur

De wijze van oproeping van de algemene vergadering wordt vastgesteld in de statuten van de vzw. In principe worden alle leden minstens 8 tot 14 dagen voor de vergadering opgeroepen en uitgenodigd om aanwezig te zijn, waarbij een (voorstel van) agenda van de vergadering wordt meegedeeld.

Tenzij de statuten het anders bepalen, is het vanzelfsprekend dat het essentieel is dat ieder lid een gelijk stemrecht heeft. De strategie van Supporters Direct Europe houdende "one fan, one vote" past dan ook perfect binnen het concept en profiel van de Belgische vzw.

De besluiten worden in principe genomen bij gewone meerderheid van aanwezige en vertegenwoordigde leden, al zijn er voor een aantal beslissingen in de wet verplichte quota voorgeschreven, d.w.z. dat deze beslissingen slechts kunnen worden genomen indien een bepaald aantal leden aanwezig zijn op de vergadering.

Zo is er voor een statutenwijziging een minimumaanwezigheid van 2/3 van de leden (aanwezig of vertegenwoordigd door volmacht) vereist. Voorstellen worden pas

aanvaard als ze door minimum 2/3de van de leden goedgekeurd worden. Niet alleen is hierin aldus een minimumquote bepaald, er is bovendien een grotere meerderheid bij de stemming noodzakelijk.

De wijze van besluitvorming bij een wijziging van het doel of ontbinding van de vzw is zelfs nog verregaander: hiervoor geldt eveneens een minimumaanwezigheid van 2/3de van de leden, maar zulke belangrijke beslissing kan slechts doorgevoerd worden met een 4/5de meerderheid bij de stemming.

Voor de uitsluiting van een lid geldt er geen wettelijke aanwezigheidsvereiste, maar de uitsluiting moet wel goedgekeurd worden met een 2/3de meerderheid van de aanwezige leden.

Indien het wettelijk vereiste aanwezigheidsminimum niet gehaald wordt, kan een tweede vergadering bijeengeroepen worden. Voor die tweede vergadering geldt dan geen aanwezigheidsregel meer. Voor de stemmingen gelden dezelfde vereiste meerderheden. Deze tweede vergadering mag ten vroegste na 15 dagen volgen op de eerste. Voor deze tweede vergadering moeten vanzelfsprekend nieuwe uitnodigingen verstuurd worden, die moeten vermelden waarom er tijdens de eerste buitengewone algemene vergadering niet geldig kon beraadslaagd worden. De agenda moet in principe identiek zijn aan de agenda van de eerste algemene vergadering. De inhoud van de agendapunten mag niet meer gewijzigd worden. M.a.w.: het voorstel dat aan de eerste algemene vergadering zou voorgelegd worden, moet onveranderd aan de tweede algemene vergadering worden voorgelegd.

Ongeacht voorgaande wettelijke verplichtingen en eeder theoretische voorschriften die de vzw dient te volgen bij het houden van haar algemene vergaderingen, staat het de supportersvereniging in de praktijk uiteraard vrij om haar leden bijkomend te informeren tijdens vergadering, of bij haar achterban aanvullend navraag te doen m.b.t. allerhande onderwerpen.

Om de vergaderingen in goede banen te laten leiden, worden er vaak huishoudelijke reglementen of reglementen van inwendige orde opgemaakt waarin de oproepingen, organisatie en besluitvorming van de algemene vergaderingen nog worden geconcretiseerd en gepreciseerd. Het spreekt voor zich dat hoe meer transparantie over de besluitvorming bestaat, hoe hoger het democratisch gehalte van de vereniging is.

De wijze van vergaderen voor de raad van bestuur is veel minder formalistisch: het staat de raad van bestuur, als uitvoerend orgaan, in beginsel vrij om bijeen te komen zoveel zij dit nodig acht voor het uitoefenen van het dagdagelijks bestuur van de vereniging. De frequentie van vergaderingen van de raad van bestuur zal uiteraard afhangen van het aantal activiteiten en op te volgen verrichtingen die de vereniging uitoefent.

De bestuurders worden benoemd door een algemene vergadering (door een gewone meerderheid van stemmen). Bestuurders kunnen verkozen worden voor een bepaalde of onbepaalde termijn. Zowel de termijn als het al dan niet herbenoembaar karakter van een bestuursmandaat kan worden bepaald in de statuten. Teneinde de democratie te garanderen,

kunnen de bestuurders in principe op elk moment ontslagen worden door de algemene vergadering (tevens bij gewone meerderheid).

Tenzij statutair anders bepaald, kiest de raad van bestuur zelf onder haar leden een voorzitter, secretaris en penningmeester. De taakomschrijving van deze functies kan eventueel opgenomen worden in de statuten. De gegevens van alle bestuurders dienen te worden gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

De raad van bestuur dient door middel van jaarverslagen en tussentijdse verslagen uiteraard haar leden van de algemene vergadering in te lichten en te informeren, doch bovendien hebben de leden van de vereniging het recht om de verslagen van de raad van bestuur in te kijken.

3.3.4. De aansprakelijkheid van de leden en bestuurders

Aangezien elke vzw over een rechtspersoonlijkheid beschikt, kunnen bestuurders in de uitoefening van hun functie enkel de vzw verbinden, zodat in principe noch de bestuurders, noch de leden persoonlijk aansprakelijkheid zijn voor handelingen van de vzw.

Het gegeven dat men als vzw juridisch dus als afzonderlijk rechtspersoon wordt beschouwd, beschermt de bestuurders en leden in bepaalde mate in hun optreden en handelen voor en namens hun vereniging.

In principe is aldus de vzw aansprakelijk en gebonden door de handelingen, zelfs tekortkomingen, vanwege het bestuur. Echter zijn er grenzen aan deze principes,

die de bestuurders en leden van de vzw in het oog moeten houden en we hier dus kort uiteenzetten.

Leden en bestuurders zijn dan wel beschermd wat hun persoonlijke aansprakelijkheid betreft voor 'fouten' die ze maken, maar dat toch is dit geen vrijgeleide. Zeker voor bestuurders geldt een ruimere verantwoordelijkheid dan voor andere 'gewone vrijwilligers' of medewerkers van de vereniging.

Als bestuurders hun mandaat uitoefenen, gaan zij verbintenissen aan voor de vereniging. Ze treden dan op in naam van de vereniging, en niet in hun eigen naam. De vereniging wordt gebonden aan de overeenkomst, niet de bestuurder zelf. Als de bestuurder toevallig een fout maakt in de uitoefening van zijn mandaat, zullen benadeelden zich in eerste instantie aldus tot de vzw moeten richten voor een eventuele schadevergoeding. De handeling of verbintenis werd immers gemaakt in naam van de vereniging.

Echter dienen bestuurders toch nog oog te hebben voor enerzijds hun interne aansprakelijkheid (d.w.z. hun aansprakelijkheid t.o.v. de vzw), en anderzijds hun externe aansprakelijkheid (d.w.z. hun aansprakelijkheid naar derden toe).

Zo kan de vzw eventueel de schadevergoeding die ze aan een benadeelde heeft moeten betalen terugvorderen van de bestuurder die de fout maakte.

Immers moet niet alleen de vzw als rechtspersoon handelen als een goede huisvader. Ook de bestuurders moet zich

elk op die manier van hun taak kwijten. Van een bestuurder wordt verwacht dat hij zijn taak correct uitoefent en daarvoor ook de nodige inspanningen doet en de nodige zorgvuldigheid aan de dag brengt.

Zolang een persoon zijn handelingen als bestuurder correct en zorgvuldig stelt (d.w.z. in het algemeen: voorzichtig, vooruitziend, doordacht en binnen zijn takenpakket), zal alleen de vzw aansprakelijk zijn als er iets misloopt.

Indien een bestuurder echter zondigt in de uitoefening van zijn opdracht, kan de vzw hem aanspreken. Het is dan aan de algemene vergadering van de vzw-leden om te oordelen over het eventueel instellen van een 'aansprakelijkheidsvordering' tegen de bestuurder in kwestie. Een 'klassieke' fout van een bestuurder bestaat bv. in het roekeloos omspringen met het vermogen van de vzw. Een goede huisvader doet dat immers niet...

Indien de bestuurdersploeg gezamenlijk (of met een aantal) uit de bocht gaat, zullen ze ook allemaal verantwoordelijk gesteld kunnen worden.

De beoordelings- en beslissingsmacht omtrent het aanspreken van de bestuurders m.b.t. hun 'foutieve' handelingen ligt aldus bij de algemene vergadering. Het is aan de leden van de vzw om te beslissen of ze een bestuurder intern aansprakelijk stelt of niet.

Hierbij dient tot slot nog te worden opgemerkt dat op de jaarlijkse algemene vergadering ter goedkeuring van de jaarrekening tevens wordt geoordeeld over de zogenaamde "kwijting" van de bestuurders. Indien de leden de bestuurders een kwijting geeft voor het afgelopen

(boek-)jaar, kunnen ze de bestuurders nadien niet meer aanspreken voor fouten die ze hebben gemaakt gedurende het jaar waarop de kwijting betrekking heeft (tenzij er bedrog in het spel is, een strafrechtelijke aansprakelijkheid vervalt niet door de kwijting).

In bepaalde gevallen kan de benadeelde zelfs rechtstreeks de bestuurder van een vzw aansprakelijk stellen voor zijn fout. Dit betreft de externe aansprakelijkheid van de bestuurders.

Een derde/benadeelde zal dus in eerste instantie de vzw kunnen aanspreken als hij schade heeft geleden door een fout van een bestuurder van de vzw. Als de bestuurder een 'onrechtmatige daad' stelde overeenkomstig van de algemene zorgvuldigheidsnorm (art. 1382 e.v. B.W.), en zo de derde schade berokkende, kan de derde zich ook rechtstreeks tot de bestuurder wenden. De bewijslast ligt hierbij uiteraard bij de derde/benadeelde, doch is het belangrijk voor een bestuurder van een vzw om te beseffen dat zijn handelingen steeds weloverwogen en zorgvuldig dienen te zijn (als een goed huisvader, d.w.z. handelen als een normaal en voorzichtig persoon in dezelfde omstandigheden).

Ook leden (medewerkers en/of vrijwilligers) van de vzw kunnen in theorie aansprakelijk gesteld worden voor bepaalde handelingen, doch in de praktijk gebeurt het zelden dat leden handelen "in naam van" de vzw zonder dat zij een bestuursfunctie zouden uitoefenen. Indien een lid echter toch voorhoudt te handelen in naam van de vzw en hierbij een 'fout' maakt, dan kan de derde/benadeelde uiteraard ook dit lid aanspreken voor een schadevergoeding.

Volledigheidshalve kan tot slot nog worden opgemerkt dat we in het kader van deze toolkit niet dieper ingaan op de strafrechtelijke verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid van de vzw, haar bestuurders en leden.

3.4. CONCLUSIE

De inbreng van supporters in de organisatie en ook het bestuur van hun eigen voetbalclub wordt alsmear groter. Onder invloed van de Spaanse, Duitse, Zweedse, Ierse en Engelse voorbeelden is de tendens van supportersparticipatie ook reeds in beperkte mate naar België overgewaaid en zal de komende jaren in belang toenemen.

Het is dan ook belangrijk dat supportersverenigingen hierop voorbereid zijn door zich in de eerste plaats democratisch te organiseren.

Ongeacht de eerder theoretische uiteenzetting omtrent de wijze van oprichting en werking van een vzw, is het essentieel dat deze verenigingsvorm een vrij soepele praktische uitwerking mogelijk maakt. Het is dus zaak voor de Belgische supportersorganisaties en verenigingen om zich goed te organiseren en concreet een werking op poten zetten die enerzijds praktisch haalbaar is doch anderzijds democratisch is en een valabele gesprekspartner vormt voor de eigen voetbalclub en eventuele andere betrokkenen (bv. Politie, Gemeente, sponsors en andere belanghebbenden).

Nadat de supporters zich op zulke democratische wijze hebben georganiseerd en een potentiële partner vormen voor de club, kan concreet overwogen worden

op welke wijze de supportersvereniging kan participeren in het beleid van hun voetbalclub.

Deze mogelijkheden hangen echter af van de wijze waarop de voetbalclub als rechtspersoon is georganiseerd.

Heeft de voetbalclub de structuur van een (handels)vennootschap aangenomen (zoals intussen meerdere ploegen uit de Pro League hebben gedaan), dan kan dit slechts door het verwerven (lees: aankopen) van aandelen.

Heeft de voetbalclub zelf (net zoals doorgaans alle supportersverenigingen) de structuur van een vereniging zonder winstoogmerk (zoals 95% van alle voetbalclubs), dan is dit op zich niet per definitie afhankelijk van een financiële inbreng, doch is dit eerder een bespreking die gevoerd moet worden met het bestuur en de leden van de vzw van de voetbalclub. Indien de club (en met name de leden en bestuur) hiervoor open staan, dan kan dit op vrij eenvoudige wijze door bv. de supportersvereniging te doen toetreden als lid van de (algemene vergadering van de) vzw van de voetbalclub, of zelfs nog verregaander door te worden benoemd tot medebestuurder van de voetbalclub.

Deze mogelijke participatie door supporters hangt in feite dus tevens af van de wijze hoe voetbalclubs hier zelf tegenover staan. In de nabije toekomst moet er aldus niet alleen een mentaliteitswijziging plaatsvinden in hoofde van de supporters en supportersverenigingen, die meer verantwoordelijkheid moeten opnemen. Bovendien moeten ook de bestuurders en andere leidinggevenden van de clubs zelf gaan beseffen dat de inbreng

van supporters (op een democratische wijze geleid door een overkoepelende supportersvereniging) een nuttig en zelfs noodzakelijke bijdrage zal leveren bij het besturen van de voetbalclub.

De tendens van supportersparticipatie is de jongste jaren goed op gang gekomen en zal gestaag groeien. Mogelijk kan dit mee gestuurd worden door de voetbalfederaties, zoals door de UEFA of zelfs de nationale voetbalbonden die deze inbreng van supporters kunnen ondersteunen door bepaalde acties of evenementen te organiseren.

In elk geval beloven de komende jaren bijzonder interessant te worden in het Belgische voetbal, waarbij kan opgevolgd worden hoe de Belgische voetbalclubs en de KBVB zullen omgaan met de nieuwe en verrijkende tendens van supportersparticipatie !

Hoofdstuk 4

VOORBEELD 1: DE VZW FAS(C), FEDERATIE VAN ANTWERP SUPPORTERS (CLUBS) VAN ROYAL ANTWERP FC

4.1. INLEIDING

De supportersfederatie FAS(C) bestaat ondertussen 75 jaar. De vereniging hield zich lange tijd enkel bezig met matchtickets en busvervoer voor uitwedstrijden. In 2010 evolueerde ze van een feitelijke vereniging tot een vzw waar elke aangesloten fan een stem heeft. FAS(C) is nu een democratische non-profit supportersorganisatie die de club alert houdt en de beleidsvoerders van de voetbalclub met stamnummer 1 - Royal Antwerp FC - kritische vragen stelt.

Vroeger was de FAS(C) er enkel voor de supportersclubs die aangesloten waren bij het overkoepelende orgaan.

Met de oprichting van de vzw werd de structuur gecreëerd om er te zijn voor alle fans en ze inspraak te geven in het beleid van hun club.

Door de kritische houding van de supporters, was er in de zomer van 2011 een overname door de groep 'Verhaegen-Hofmans' mogelijk. Hoogtepunt was de 'Zegemarsch' waarbij meer dan 1.500 Antwerpsupporters naar de Algemene Vergadering van de vzw RAFC opstapten.

Anno 2013 maken 3 FAS(C)-leden deel uit van het directiecomité van de nv RAFCM. Ze hebben een stem in het dagelijkse beleid, inzage in de cijfers en worden gehoord over de supporterszaken. De voorzitter van de FAS(C) wordt nauw betrokken bij de gang van zaken, deze informatie vloeit dan ook verder naar de leden.

De visie van de FAS(C) is er een op middellange tot lange termijn. Ze gaat erover hoe de club in de toekomst geleid kan worden en op deze manier een gezonde club zal zijn, verankerd in de lokale gemeenschap.

4.2. OPRICHTING VZW FAS(C)

- Tijdens een bestuursvergadering werd beslist om de feitelijke vereniging om te vormen tot een vzw.
- Na het opstellen van de statuten, werden deze neergelegd bij de rechtbank. Elke bestuurder diende de statuten te ondertekenen. Na verschijning in het Belgische Staatsblad is de vereniging officieel een vzw en heeft zij rechtspersoonlijkheid.
- Op de eerste vergadering werd gevraagd aan de toenmalige leden om toe te treden tot de vzw, wat ze uiteraard deden. Ze werden voordien al nauw betrokken bij de oprichting.

4.3. BELANGRIJKSTE DOELSTELLINGEN VAN DE FEDERATIE ANTWERP SUPPORTERS (CLUBS)

- De band tussen het bestuur van de club en de supporters van Royal Antwerp FC versterken, door de dialoog tussen het bestuur en de Supportersfederatie te optimaliseren.
- De supporters en de supportersclubs (ASC) van Royal Antwerp FC te groeperen, hun onderlinge contacten te bevorderen en hun rechten te verdedigen.
- Om een positieve, niet discriminerende en breed vertegenwoordigde groep van supporters te zijn, transparant, toegankelijk en democratisch geleid.
- De bredere gemeenschap waarin de club staat, te betrekken bij de toekomst van de club.
- De club aan te moedigen om in haar beslissingen rekening te houden met de belangen van haar supporters.
- Uiteindelijk, om de volledige, democratische verantwoording en constructieve betrokkenheid van de supporters in de leiding en de toekomst van Royal Antwerp FC, met inbegrip van de democratische verkiezing van supporters in de raad van bestuur van Royal Antwerp FC, te bevorderen.

- De spelers van de club op alle wedstrijden te vergezellen en op een positieve manier aan te moedigen.

4.4. DEMOCRATIE BIJ FAS(C) VZW

- Elke supporter kan lid worden van de vzw, mits betaling van de jaarlijkse bijdrage.
- Het lidmaatschap geldt voor 1 jaar en moet nadien hernieuwd worden, wil het lid zijn stemrecht niet verliezen.
- De leden verkiezen het bestuur, hebben stemrecht tijdens referenda, worden geïnformeerd over de algemene toestand van de club en kunnen zichzelf kandidaat stellen om bestuurder te worden.
- Beslissingen worden genomen bij gewone meerderheid van de stemmen van de aanwezige of vertegenwoordigde leden, behalve wanneer de vzw-Wet of de statuten dit anders voorzien.
- Een effectief lid heeft stemrecht. Een toetreden lid niet, maar deze kan wel de vergaderingen bijwonen.

Effectieve leden:

- Een erkende supportersclub betaalt € 100 per jaar, en mag 4 bestuursleden afvaardigen op de av.
- Een supporter die lid is van een ASC (Antwerp Supporters Club) betaalt € 15 per jaar.
- Een fan die niet aangesloten is bij een club of bij een erkende supportersclub betaalt € 25 per jaar.

Toegetreden leden:

- Alle leden van de supportersclubs zijn toegetreden lid, de supportersclub stort 2 per lid als bewijs van lidmaatschap.
- Jongeren onder de 16.
- Steunende leden (€ 5 per persoon per jaar).

4.5. DE LEDENVERGADERING EN DE ALGEMENE VERGADERING (AV)

Bestuursleden van supportersclubs komen elke maand samen. Op deze maandelijkse ledenvergadering worden de lopende problemen besproken:

- Het gevoerde beleid van de voetbalclub.
- Ticketinfo voor uitwedstrijden en combiregelingen.
- Ombudsdienst: problemen van supporters bij thuis- en uitwedstrijden oplijsten en doorgeven aan de bevoegde instanties.
- Evaluatie van de voorbije verplaatsingen en aankarten van eventuele problemen.
- Forum voor eventuele sponsors van de club om de fans te bereiken.
- Plannen van supportersevenementen:
- Jaarlijkse fandag, sinterklaasfeest, paasfeest, supportersvoetbaltoernooi

Alle leden krijgen maandelijks een verslag van de ledenvergadering.

Er vindt 1 av per jaar plaats waarop alle effectieve leden worden uitgenodigd. De uitnodiging en de agenda worden minstens 8 dagen voorafgaand aan de datum van de av naar alle leden verstuurd.

Enkele keren per jaar worden de effectieve leden uitgenodigd om deel te nemen aan een 'praatcafé' met enkele bestuursleden (Hofmans, Heylen, enz). De leden mogen dan vrijuit vragen stellen.

4.6. CHARTER TUSSEN CLUB EN SUPPORTERSFEDERATIE

Voor het seizoen 2012-2013 werd een charter ondertekend waarbij de club het belang van haar supporters erkent. In dit charter werden afspraken vastgelegd met betrekking tot de:

- Ticketregeling wanneer een combiregeling van toepassing is.
- Voordelen voor de effectieve leden.
- Aanbieding van exclusieve items en het verkrijgen van een korting in de officiële clubshop.
- Organisatie van wedstrijden en toernooien.
- Terbeschikkingstelling van terreinen en gebouwen van de club.
- Gedragscode ondertekend door supporters en supportersclubs.

Hoofdstuk 5

VOORBEELD 2: DE VZW ESKABEE 1935 EN ZIJN VOETBALCLUB YB SK BEVEREN, DE EERSTE SUPPORTER-OWNED FC VAN BELGIË

5.1. OPRICHTING VERENIGING

5.1.1. Context

In mei 2010 werd de eerste ploeg van KSK Beveren op non-actief gezet zonder overleg met de fans. KV Red Star Waasland verhuisde daarop naar de Freethiel – het stadion van KSK Beveren – en hun naam werd gewijzigd tot Waasland-Beveren. Talrijke supporters van beide voetbalclubs namen met deze gang van zaken geen vrede. De hoofdredenen voor de onvrede van de KSK Beveren-fans: het geloof dat KSK Beveren kon gered worden, dat hun stem van geen tel was en de verandering van de naam, het logo en de clubkleuren.

Fans die elkaar kenden via de supportersvereniging of sociale media, richtten in juli 2010 Eskabee op. Hun belangrijkste hoofddoelen zijn de geschiedenis van KSK Beveren actief te houden, de club te laten doorstarten in Vierde Provinciale en deze te verankeren in de lokale gemeenschap middels een democratische werking, gebaseerd op de principes van Supporters Direct Europe.

Waarom kiezen voor de moeilijkere weg van een democratische werking? De belangrijkste redenen hiervoor vindt men terug in de laatste 15 jaar KSK Beveren. Zo was er onder meer geen transparantie naar de supporters toe, hadden fans weinig of geen beslissingsrecht, de supporters werden vergeleken met consumenten, de club werd misbruikt door passanten die geldgewin in gedachten hadden, enzovoort. Eskabee 1935 bewandelde bewust de 'moeilijke' weg van openheid, stemrecht en gelijkheid. De mening van de vereniging was dat supporters de basis zijn van een voetbalclub en zij het verdienen te worden beschouwd als deel ervan. Dit beseffen zorgt ervoor dat deze moeilijke weg met plezier werd afgelegd. In 2013 dwong YB SK Beveren de promotie naar 3de Provinciale af. De club is financieel zeer gezond.

De oprichting wordt chronologisch verduidelijkt in de hoofdstukken 5.1.2., 5.1.3. en 5.1.4.

5.1.2. Oprichting feitelijke vereniging (juli 2010 – januari 2011)

Bestaat uit een tiental supporters met dezelfde mening omtrent de geschetste context:

- Elk persoon heeft een of meerdere specialiteiten: juridisch, sportief, pr & communicatie, vertalingen, webdesign, financieel, boekhouding, ...;
- Contact houden via tweewekelijkse vergaderingen en e-mailgroep;
- Afspraak dat na elk nieuwsfeit een persmededeling volgt;
- Contact houden met supporters via een nieuwe website en de sociale media.

Een voor supporters herkenbare naam kiezen: Eskabee.

Slogans bedenken: 'Omdat 75 jaar geschiedenis een toekomst verdient'.

Lancering website 12 augustus 2010: www.eskabee.be

- Informatie omtrent het project (toekomst);
- Artikels over KSK Beveren (geschiedenis).

Contacten leggen met Supporters Direct Europe.

Aanduiding contactpersoon SD Europe:

- Contacten met SD Europe onderhouden (telefonisch, per e-mail en meetings bijwonen) en informatie inwinnen omtrent de specifieke werking;
- Collega's op de hoogte houden en hen naargelang de context betrekken in het gesprek;
- Supporters informeren omtrent de werking van een democratisch geleide voetbalclub.

Missie en visie opmaken en laten goedkeuren door andere leden van de feitelijke vereniging; nadien werd deze missie en visie verwerkt in de statuten.

Rechtspersoon verkiezen: vereniging zonder winst oogmerk (vzw).

Aanstellen voorzitter, secretaris, penningmeester en bestuurders.

Statuten opstellen die het mogelijk maken democratisch te besturen.

5.1.3. Oprichting vereniging zonder winst oogmerk: vzw Eskabee 1935 (januari – april 2011)

Na het opstellen van de statuten, dienen deze te worden neergelegd bij de rechtbank. Elke bestuurder dient de statuten te ondertekenen. Na verschijning in het Belgisch Staatsblad is de vereniging officieel een vzw en heeft zij rechtspersoonlijkheid. De vereniging krijgt eveneens een btw-nummer.

Streven naar de oprichting van een voetbalclub:

- Creatie van een commercieel en een financieel plan met hulp van SD Europe, rekening houdend met de lokale gangbare normen in Vierde Provinciale;
- Kennis nemen van de reglementen van de Koninklijke Belgische Voetbalbond (KBVB); belangrijke punten zijn onder meer de regels omtrent de naamgeving van een voetbalclub, de lidgelden, transfergelden, aansluiting spelers, oppervlakte terrein, afzondering scheidsrechter(s), veiligheidsnormen, het boetesysteem, ...
- Aanstelling contactpersoon KBVB en andere clubs: Gerechtigd correspondent (GC).
- Aanstellen hoofdtrainer (februari 2011), organisatie van testwedstrijden (maart 2011) en aansluiten spelers (maart – april 2011);
- Officieuze aansluiting omdat de club nog geen akkoord had met de KBVB.
- Amateurvoetballers jonger dan 35 dienen voor de laatste dag van april hun ontslag te hebben aangeboden bij hun vorige club.

- Gesprekken voeren met andere lokale belanghebbenden: het gemeentebestuur van Beveren, Beverse politici, regionale voetbalclubs, het Provinciaal Comité van de KBVB en sociaal-maatschappelijke verenigingen;
- Meetings organiseren met andere democratische geleide voetbalclubs en Supporters Direct Europe met in april 2011 een ontmoeting van een delegatie van Eskabee 1935 met bestuursleden van FC United Of Manchester en AFC Wimbledon.

5.1.4. Oprichting voetbalclub Yellow Blue SK Beveren (april – juni 2011)

Aanvraag toelating KBVB: clubnaam en terrein dienen te worden goedgekeurd.

- Officiële naam bij KBVB: Yellow Blue Beveren.
- Verkregen stamnummer 9577.

Akkoord omtrent gebruik bijterrein SK Sint-Niklaas concretiseren (contract(en)).

- Eskabee 1935 zou voor het seizoen 2011–2012 geen wedstrijden mogen organiseren in de gemeente Beveren.

Communiceren met het stadsbestuur van Sint-Niklaas en de lokale politie.

Eerste infovergadering, met vrije toegang (25 april 2011).

- Supporters bevragen:
 - Mag de bestuursploeg verder werken?
 - Akkoord met de democratische principes?
 - Akkoord met naam voetbalclub?

- Akkoord met locatie?
- Na de goedkeuring van de aanwezige fans omtrent deze vier zaken:
 - Verdere informatieverstrekking omtrent het project.
 - Vragen van de aanwezige supporters beantwoorden.
 - Mogelijkheid voor fans zich op te geven als vrijwilliger.
 - Start verkoop abonnementen en lidmaatschappen vzw.

Trainersstaf vervolledigen (reservetrainer en keeperstrainer) en spelers officieel aansluiten na het verkrijgen van het stamnummer.

Sponsormap creëren, sponsors zoeken en een gedetailleerd financieel plan opstellen.

Vrijwilligers zoeken, supporters inlichten via alle mogelijke kanalen, ...

Alles in orde maken met het Provinciaal Comité van de KBVB.

5.2. HET RUNNEN VAN DE VOETBAL-CLUB

5.2.1. Inleiding

YB SK Beveren beschikt over vier trainers, 2 scouts, een eerste ploeg en een reserveploeg (samen ongeveer 40 spelers).

De wedstrijden van de eerste ploeg worden bijgewoond door gemiddeld 350

supporters. Ongeveer 130 fans zijn lid van de vzw en tijdens ledenvergaderingen zijn er gemiddeld 60 fans aanwezig. Het bestuur en de vzw-leden vormen samen de algemene vergadering. De bestuursploeg of raad van bestuur bestaat uit een voorzitter, een secretaris, een penningmeester en 11 bestuurders. Zij werken volkomen onbezoldigd en dienen eveneens het lidgeld te betalen. Er werd vastgelegd dat de bestuursploeg minimaal uit 8 personen moet bestaan, met een maximum van 15 personen. Het eerste seizoen waren er 9 bestuurders, en na verkiezingen op 20 juni 2012 werd de raad van bestuur uitgebreid tot 14 personen.

Na het eerste seizoen op de terreinen van SK Sint-Niklaas te Nieuwkerken, gaf de gemeente Beveren voor het seizoen 2012–2013 de toelating om in Beveren te spelen. Een bijterrein van de Freethiel werd toegekend. De voetbalclub droomt ervan een jeugdwerking uit te bouwen en een eigen terrein met kantine en tribune te ontwikkelen.

5.2.2. Democratie bij Eskabee 1935

- Elke supporter kan lid worden van de vzw, mits een jaarlijkse bijdrage van 25 Euro.
- Het lidmaatschap geldt voor 1 jaar en moet nadien hernieuwd worden, wil het lid zijn stemrecht niet verliezen.
- De leden kiezen de bestuursploeg, hebben stemrecht tijdens referenda, worden geïnformeerd over de algemene toestand van de club en kunnen zichzelf kandidaat stellen om bestuurder te worden.
- Beslissingen worden genomen bij gewone meerderheid van de

stemmen van de aanwezige of vertegenwoordigde leden, behalve wanneer de vzw-wet of de statuten dit anders voorzien.

5.2.3. De ledenvergadering of algemene vergadering (av)

- Geschieden ongeveer per drie maanden. De uitnodiging en agenda worden minstens 8 dagen voorafgaand aan de datum van de algemene vergadering naar alle leden verstuurd.
- Het financieel en commercieel plan worden voor het seizoen voorgelegd en dienen te worden goedgekeurd. Het jaarverslag wordt na het seizoen goedgekeurd.
- Elke vergadering wordt er gestemd over algemene zaken, de zogenaamde referenda. Zo stonden onder meer het logo, de clubkleuren, de muziek en de shirts reeds op het programma. Ook het lidgeld van de vzw wordt vastgesteld door middel van stemming.
- Ledenvergaderingen vinden plaats in het clublokaal en zijn enkel toegankelijk voor leden.
- Stemmingen over personen (zoals verkiezingen) gebeuren anoniem.

5.2.4. Sportief beleid

- De sportieve staf wordt gekozen door de raad van bestuur. Zij houden eveneens het recht voor zich om iemand uit zijn functie te ontzetten of een ontslag al dan niet te aanvaarden.
- Bestuur, vzw-leden en supporters bemoeien zich niet met de opstelling van het team. De opstelling valt

volledig onder de verantwoordelijkheid van de sportieve staf.

- Sportief coördinator werkt als verbindingspersoon tussen bestuur en sportieve cel, de ombudsman is de link tussen spelers en bestuur (extrasportieve zaken).

5.2.5. Werken in cellen

De werking van voetbalclub YB SK Beveren wordt gestuurd vanuit de vzw Eskabee 1935. De vereniging werkt in verschillende cellen en elk bestuurslid heeft een welbepaalde functie of functies en leidt maximaal één cel. Elke cel vergadert op regelmatige basis en wordt verder aangevuld met vrijwillige medewerkers. De verantwoordelijke van de cel (bestuurslid) maakt een verslag van deze vergadering dat wordt voorgelegd aan de raad van bestuur ter goedkeuring. Cellen moeten ook regelmatig samenwerken.

5.2.6. De belangrijkste taken van de verschillende cellen

Voorzitter en algemeen manager

Beide personen zorgen voor de goede werking van de vereniging, assisteren waar nodig en verbinden de cellen met elkaar.

Penningmeester, boekhouding en financiën

Debiteuren- en crediteurenbeheer, boekhouding op punt houden, voor het voetbalseizoen een realistisch financieel plan opstellen en dit maandelijks strikt opvolgen.

Secretaris

De secretaris bereidt de vergaderingen voor, doet de verslaglegging van de raad van

bestuur en de algemene vergadering, volgt acties op en verzorgt de correspondentie met belanghebbenden.

Commercieel

Op basis van het commerciële plan sponsors zoeken die willen investeren in de club.

PR & communicatie

Persmededelingen en nieuwsbrieven uitsturen, de website ontwikkelen en actief houden met regelmatig nieuwe artikels en (wedstrijd)verslagen en elke maand een gratis clubmagazine uitbrengen.

Marketing en strategie

Nieuwe initiatieven voor YB SK Beveren lanceren en het resultaat analyseren.

Supporterswerking en sociaal-maatschappelijke projecten

Supporters informeren en bijstaan (tijdens wedstrijden, via sociale media, ...), de sfeer tijdens wedstrijden verbeteren en/of in de hand houden. Verder wordt er op zoek gegaan naar goede doelen waarvoor de club zich wil inzetten.

Matchorganisatie

Coördineren van de verschillende taken aan de vrijwillige medewerkers tijdens een wedstrijd zodat deze op een veilige en stipte manier kan verlopen.

Gerechtigd correspondent (GC)

Contactpersoon van de club voor de KBVB en andere clubs.

Supporters Direct Europe

Contacten onderhouden met SD Europe, andere supporter-owned voetbalclubs en verenigingen helpen die interesse tonen in de democratische werking.

Hoofdstuk 6

SUPPORTERSFEDERATIE PROFCLUBS (SFP)

6. SUPPORTERS- FEDERATIE PROFCLUBS (SfP)

De Supportersfederatie Profclubs is de koepel die alle supportersfederaties uit de Jupiler Pro League samen brengt. Als onafhankelijke vzw behartigt zij de belangen van de supporters uit de hoogste voetbalklasse in België.

SfP werd opgericht in 2005, toen elke supporter nog een fancard moest hebben om wedstrijden bij te wonen. In die periode verenigden supporters uit de toenmalige eerste klasse zich om een tegengewicht te vormen voor het eerder repressieve beleid rond veiligheid en voetbal.

Onze kernprincipes zijn: democratische besluitvorming, fair play, anti-discriminatie en dialoog.

Geleidelijk aan groeide de vzw uit tot een volwaardige gesprekspartner in de voetbalwereld. De voetbaloverheden zagen de win-win situatie wanneer er structureel met supporters samen gewerkt kan worden.

Inmiddels kan SfP enkele realisaties op tafel leggen:

- Elke wijziging in de wetgeving die supporters aanbelangt, wordt door de FOD Binnenlandse Zaken vooraf met SfP besproken.
- Er is regelmatig overleg tussen de Jupiler Pro League en SfP .
- Ticketprijzen voor bezoekende supporters zijn nooit duurder dan een vooraf afgesproken maximumprijs.
- Bij laattijdige afgelastingen van wedstrijden kan onder bepaalde omstandigheden een gedeeltelijke compensatie voorzien worden voor supportersclubs die een bus inlegden.
- Er werd een groepsverzekering uitgewerkt die aansluit bij de noden van supportersclubs.
- ...

Expertisecentrum

SfP biedt haar leden een dienstverlening aan als expertisecentrum. De leden kunnen beroep doen op onze expertise op praktisch, juridisch en administratief vlak. Dit kan gaan over de VZW wetgeving, de wet op de vrijwilligers, de voetbalwet, aansprakelijkheid bij verplaatsingen, maar evenzeer over het oprichten van een supportersvereniging of het inrichten van acties op gebied van gelijke kansenbeleid en toegankelijkheid van stadions.

Vertegenwoordiging

SfP vertegenwoordigt haar leden bij de overheid en gaat in dialoog over het gevoerde of te voeren beleid rond ticketprijzen, veiligheid en toegankelijkheid van de stadions. Omgekeerd fungeert SfP ook als aanspreekpunt voor de overheid.

SfP heeft formele samenwerkingsverbanden uitgewerkt met:

- Jupiler Pro League
- Nationale Supportersfederatie (lagere reeksen)
- FOD Binnenlandse Zaken (voetbalcel)
- Inside (supporters met een functiebeperking)
- Supporters Direct
- Football Supporters Europe

Stilstaan is achteruit gaan

De voetbalwereld evolueert snel. Stilstaan is dan ook achteruit gaan. SfP wil de samenwerking met de nationale supportersfederatie maximaal intensiveren. Heel veel thema's zijn immers aan de orde in de hoogste als in lagere reeksen.

Supportersinitiatieven die van onderen uit komen, genieten onze bijzondere aandacht en kunnen steeds contact met ons opnemen om na te gaan hoe we elkaar kunnen versterken.

Hoofdstuk 7

ENQUÊTE SUPPORTERS DIRECT EUROPE

7.1. DOELSTELLING ENQUÊTE

Supporters Direct Europe hield in september en oktober 2012 een grootschalige enquête die zich richtte tot alle voetbalsupporters. Deze rondvraag was het eerste onderdeel in het project van SD Europe en zijn negen partners. Het Britse researchbureau 'Substance' stelde in samenspraak met alle partners de enquête samen.

Er werd gepeild naar de tevredenheid van de supporters over de organisatie van het voetbal bij hun club en in hun land. De supporters konden ook aangeven of ze hierbij voldoende betrokken worden en in welke mate ze geïnteresseerd zijn om meer te participeren in het beleid van hun favoriete club. Deze enquête werd gelijktijdig in de acht deelnemende landen gelanceerd.

De meeste vragen waren op alle deelnemende Europese supporters van toepassing, enkel drie vragen waren specifiek op België gericht. In totaal namen 11.868 supporters uit acht betrokken landen deel, waarvan 778 Belgische fans.

7.2. RESULTATEN ENQUÊTE VOOR BELGIË

7.2.1. De deelnemers

De fans die deelnamen aan de enquête waren gemiddeld 30 jaar oud en 18

jaar supporter van hun club. Er namen beduidend meer mannen deel (93% van de ondervraagden) dan vrouwen. 740 supporters beantwoordden de Nederlandstalige enquête, 38 de Franstalige.

Een ruime meerderheid supportert voor Royal Antwerp FC (45.5%). Eendracht Aalst (10.7%) en Yellow Blue Beveren (10.4%) maken de 'top 3' compleet. Daarnaast werd de ondervraging beantwoord door fans van KV Mechelen (7.4%), KRC Genk (4.5%), Sporting Charleroi (3%), Standard Luik (2.5%), K Lierse SK (2%), Anderlecht (1.8%), Cercle Brugge (1.6%), Sint-Truiden VV (1.6%), KV Club Brugge (1.4%), Waasland-Beveren (1.4%) en Sporting Lokeren (1.1%).

Van de 778 Belgische fans, beantwoordden er 592 alle vragen. Gemiddeld werd 83.6% van de gestelde vragen beantwoord.

7.2.2. De algemene Europese vragen

Van de ondervraagden is 50.4% lid van een supportersvereniging van zijn of haar club.

- Bij 79.1% van deze 50.4% gaat dit om een officiële supportersvereniging, aanvaard door de club.
- 52.2% omschrijft toegang tot de ticketverkoop en supportersvervoer als het belangrijkste hoofddoel van deze supportersvereniging. Bij 23.1% bestaat het hoofddoel erin de sfeer te verbeteren, bij 14.8% de supporters te vertegenwoordigen en bij 5.5% om mede-eigenaar te worden of te blijven.

12.5% van de deelnemende supporters is lid van een nationale supportersvereniging.

- Meestal gaat het om een officiële nationale supportersvereniging (89%) met als belangrijkste hoofddoelen: toegang verkrijgen tot de ticketverkoop (59.3%), vertegenwoordigen van de supporters op nationaal vlak (24.2%) en verbeteren van de sfeer (14.3%).

11.7% voelt zich in grote mate betrokken en heeft een stem bij de besluitvorming. 15% wordt geraadpleegd, maar heeft geen stem tijdens de besluitvorming. 47.6% van de ondervraagden voelt zich nauwelijks

14.2% is zeer tevreden met de organisatie van het voetbal bij hun club. 48.6% is tevreden, 24.7% tevreden noch ontevreden, 10.4% ontevreden en 1.6% zeer ontevreden.

Een meerderheid van de deelnemers is van mening dat de organisatie binnen hun club zou verbeteren door een grotere betrokkenheid van de fans, of door supporters mede-eigenaar te laten worden. Voor 22.1% zou dit een enorme verbetering betekenen, voor 33.7% een verbetering en voor 24.8% misschien een verbetering. 8.7%

Op de vraag om het Belgisch voetbal te omschrijven, was "amateuristisch" het meest genoemde woord.

betrokken en 25.8% totaal niet betrokken. Op nationaal vlak voelt slechts 1.7% van de deelnemers zich betrokken en hebben ze een stem tijdens de besluitvorming. 3.8% wordt geraadpleegd maar heeft geen stem tijdens de besluitvorming, 22.4% voelt zich nauwelijks betrokken en 72.1% van de ondervraagden voelt zich genegeerd.

Op de vraag 'hoe tevreden bent u met de organisatie van het voetbal in België?', antwoordde slechts 0.6% dat ze zeer tevreden waren. 11.8% is tevreden, 25.8% tevreden noch ontevreden, 38.2% ontevreden en 22.5% zeer ontevreden.

heeft geen mening (of niet van toepassing). 7.1% ziet hierin geen verbetering en 3.6% totaal geen verbetering.

35.7% denkt dat het een enorme verbetering zou zijn wanneer supporters meer betrokken worden bij de organisatie van het voetbal in België. Voor 24.8% zou dit een verbetering betekenen, voor 20.4% misschien, voor 8.3% geen verbetering en voor 4.3% helemaal geen verbetering.

Het leeuwendeel van de deelnemers is van oordeel dat de invoering van de Financial Fair Play-regels van de UEFA een verbetering

kan betekenen voor de organisatie van het Belgische voetbal. 36.6% ziet dit als een enorme verbetering, 26.4% als een verbetering, 15.6% als een beperkte verbetering, 4.6% als geen verbetering en 6.8% als helemaal geen verbetering. 10% van de ondervraagden had hieromtrent geen mening.

Liefst 44% zou lid worden van een supportersvereniging die ernaar streeft om mede-eigenaar te worden of te blijven bij hun club. 23% is reeds lid van zo'n supportersvereniging. 17.1% heeft geen interesse en 15.9% had geen mening.

- Van de fans die hier 'neen' antwoorden (geen interesse), gaf 36% aan dat het niets zou bijbrengen. 24% had geen interesse, voor 12% zijn de kosten te hoog, 13% denkt dat de club toch niet zal luisteren en 15% had een andere niet-gespecificeerde reden.
- De belangrijkste voordelen van zo'n supportersvereniging volgens de ondervraagden die hier positief antwoordden: goedkopere prijzen (61.3%), een clubleiding die meer naar de supporters luistert (74.1%), een beter beleid (46.2%), betere sfeer tijdens de wedstrijden (34%), een eerlijker ticketsysteem (39.1%) en mede-eigenaar worden (14.1%).

15.6% wil lid worden van een nationale supportersvereniging en 9.6% is reeds lid van zulke supportersvereniging. 58.1% wil geen lid worden en 16.6% heeft geen mening.

- Van de fans die 'neen' antwoorden, geeft 11.8% aan dat het niks zou bijbrengen, 37.5% dat ze geen interesse hebben en 43.7% dat de voetbalbond en de afdelingen nooit zullen luisteren.

- De supporters die wel lid willen worden of het reeds zijn, geven als voordelen aan: de voetbalbond zal meer naar de supporters luisteren (66.7%), goedkopere prijzen (56.5%), een beter beleid (41.5%), een eerlijker ticketsysteem (41.5%) en een gestructureerde vertegenwoordiging op nationaal vlak (47.6%).

7.2.3. De specifieke vragen voor België

Voor 73.3% van de ondervraagden is het play-off systeem in de hoogste afdeling totaal niet ten voordele van het Belgische voetbal. 11.3% vindt dit niet ten voordele van het Belgische voetbal, 7.5% misschien, 5.2% zeker wel en 2.8% zeer zeker.

Het grootste deel van de deelnemers vindt het belangrijk dat de verstandhouding tussen de verschillende afdelingen verbetert. 54.4% vindt dit zeer belangrijk, 26.6% belangrijk, 15.6% misschien, 2.3% onbelangrijk en 2.1% totaal onbelangrijk.

Wanneer hun club zou samengaan met een andere club, blijft slechts 8.5% supporter van de samengevoegde club. 18.9% blijft supporter, maar is ontevreden over de samenvoeging. 15.6% gaat niet meer naar de club en de wedstrijden, 29.3% houdt op supporter te zijn van de samengevoegde club, 28.8% houdt op supporter te zijn van de samengevoegde club en wenst samen met de andere fans een nieuwe club op te richten en 1.9% wordt supporter van een andere club.

VAAK GESTELDE VRAGEN

Supporters betrekken: is het de bedoeling dat supporters de ploeg opstellen?

Helemaal niet. De ploeg opstellen is de taak van de trainer. Supporters Direct Europe is van mening dat supporters het meeste geven om hun voetbalclub, en daarom de beste eigenaars zouden zijn.

Transparantie? Waarover is men dan transparant?

Het algemene beleid op korte en lange termijn, de financiële toestand en de waarden van de club of de vereniging.

Waarom zouden fans eigenaar moeten zijn van hun club?

Omdat zij willen dat hun club financieel gezond is, dat ze groeit en ze voor altijd deel uitmaakt van de lokale gemeenschap. Voetbalclubs hebben een unieke socioculturele waarde voor hun supporters en hun gemeenschap. Ze moeten op een goede en duurzame manier worden geleid, met respect voor elk.

Voetbalclubs verschillen enorm van bedrijven en worden best niet bestuurd door een persoon of door een beperkte groep mensen. Al te vaak resulteert dit in verkeerde beslissingen om de verkeerde redenen.

Supporters tot eigenaar maken. Het is niet iets dat zal werken, of wel?

Het werkt reeds. In Duitsland en Zweden is er de 50% + 1 regel, waardoor de supporters een meerderheid aan stemmen hebben. Volkswagen Wolfsburg en Bayer Leverkusen vormen om historische redenen de uitzondering in de Duitse eerste en tweede afdeling. In Ierland zijn verschillende eersteklassers volledig in handen van de supporters. Ook in Spanje, België, Italië, Denemarken en Finland zijn er voorbeelden. In bijna elk Europees land zijn er supportersverenigingen die streven naar medezeggenschap.

In Engeland, Wales en Schotland zijn er nu ruim 30 voetbalclubs die volledig worden bestuurd door hun fans. En bij vele andere clubs hebben supporters een minderheidsaandeel. Een antwoord op de 'zakenlui' die hun club slecht bestuurden en de club bijna of volledig de dieperik induwden.

Zelfs supporters van Manchester United, Newcastle United en Liverpool streven naar medezeggenschap.

Is Supporters Direct Europe tegen een fusie van clubs?

Nee. Maar wel met als voorwaarde dat supporters, vrijwilligers en medewerkers van beide clubs hierover worden geïnformeerd én hun goedkeuring geven.

En hoe komen supporters aan geld om hun voetbalclub te runnen?

Veel eigenaars van voetbalclubs overtuigen de supporters dat de club iemand nodig heeft met 'geld'. Wat dit veelal betekent is dat er meer geld wordt uitgegeven dan dat er inkomsten zijn. Een club groeit het best op een meer natuurlijke wijze, en niet via leningen en geldschietters. In Europa zijn er nu reeds honderden voorbeelden van clubs die door mismanagement te kampen kregen met ernstige financiële problemen of zelfs bankroet gingen.

Voetbalclubs zijn dan wel heel verschillend van bedrijven, maar op financieel gebied worden zij wel het best geleid als een gezond bedrijf. Het budget moet correct worden berekend en men kan niet meer geld uitgeven dan dat er inkomsten zijn.

Vele clubs die gedeeltelijk of volledig worden bestuurd door hun fans, doen het financieel zeer goed. Kijk maar naar AFC Wimbledon en Swansea City.

Hoeveel ledenvergaderingen per jaar worden er georganiseerd? En wat wordt er tijdens deze vergaderingen besproken?

Er wordt best ongeveer om de twee à drie maanden vergaderd. Tijdens deze vergaderingen worden leden op een transparante manier geïnformeerd en ze kunnen stemmen over allerlei onderwerpen. De vergaderingen hebben eveneens een grote sociale waarde en vergroten het groepsgevoel.

Wat kan ik doen om betrokken te raken?

Ten eerste moet je je informeren en vragen stellen. Vervolgens zoek je medesupporters die jouw ideeën delen. En als laatste: informeer je bij supporters die ervaring hebben in deze materie of rechtstreeks bij Supporters Direct Europe.

REFERENTIES

EU – KEY DOCUMENTS

The Helsinki Report 1999

European Commission (1999) The Helsinki Report on Sport: Report From The Commission To The European Council With A View To Safeguarding Current Sports Structures And Maintaining The Social Function Of Sport Within The Community Framework: Brussels: EC

The Belet Report 2006

Ivo Belet MEP (2006) Draft report on the Future of Professional Football in Europe, to the culture and Education Committee of the European Parliament

The European Sport Review 2006

José Luis Arnaut (2006) Independent European Sport Review

The White Paper on Sport 2007

European Commission (2007) White Paper on Sport, Brussels: EC.

EC Communication 2011

European Commission (2011) Developing The European Dimension In Sport: Communication From The Commission To The European Parliament, The Council, The European Economic And Social Committee And The Committee Of The Regions, Brussels: EC

The Fisas Report 2012

European Parliament (2012) Report on the European Dimension of Sport (the 'Fisas Report')

RAPPORTEN SUPPORTERS DIRECT EUROPE

The Supporters' trust Handbook (2003)
SD & UEFA Feasibility Study (2008): "What is the Feasibility of a Supporters Direct Europe?"

The Social and Community Value of Football (2010)

Position Paper (2012): "The Heart of the Game: Why Supporters are Vital to Improving Football Governance"

Rapporten UEFA:

UEFA Club Licensing (2010)

UEFA Benchmarking Report 2012

UEFA Benchmarking Report 2013

Andere rapporten:

"The Evolution of Belgian football over the last decades", Trudo Dejonghe, 5/4/2006

Bundesliga Report 2012

Bundesliga Report 2013

ARTIKELS

"Fool me once, shame on you. Fool me twice, shame on me", Dave Boyle, 20/7/2006

"Herstel de kleine clubs in hun waarde", Stefan Kesenne, 14/12/2010, De Morgen

"Football fans do not expect to pick the team", Dave Boyle, 20/1/2011

"Voor wie houdt van voetbal op TV", Stefan Kesenne, 6/5/2011, De Morgen

"Red ons profvoetbal, hervorm het grondig", Stefan Kesenne, 8/9/2011, De Tijd

"Geldwolven willen onze competitie kapot maken", Stefan Kesenne, 4/1/2012, De Morgen

"Hoe Europa het monsterloon van Ronaldo mee betaalt", Stefan Kesenne, 14/4/2012, De Morgen

"Would your football club be better run as a co-operative?", Dave Boyle, 9/5/2012

"Arsenal's 'cheapest' ticket epitomises immoral imperative", Daniel Harris, 27/9/2012, The Guardian

"BBC Sport - Price of Football survey 2012", 18/10/2012, BBC Website

"Premier League TV rights set to top £5bn for first time", Owen Gibson, 12/11/2012, The Guardian

"German model bangs the drum for club, country and the people's game", David Conn, 1/12/2012, The Observer

"Germany's Bundesliga takes a stand by keeping faith with noisy fans", David Conn, 2/12/2012, The Guardian

"Manchester City's £97.9m loss will test Uefa fair play rules", David Conn, 14/12/2012, The Guardian

"The beautiful game embodies everything that's bad about Britain", Will Hutton, 13/1/2013, The Observer

WEBSITES

Supporters Direct Europe
www.supporters-direct.org

Europese Commissie
ec.europa.eu/index_nl.htm

Vzw Eskabee 1935
www.eskabee.be

Vzw FAS(C)
www.fasc.be

ASSO A La Nantaise
www.asso-alanantaise.com

AAS
www.aasporting.org

FASFE
www.fasfe.org

FORAS
www.corkcityfc.ie/home/club-info/foras/

SFSU
www.svenskafans.com/fotboll/sfsu/

UISP
www.uisp.it/nazionale/

Unsere Kurve
www.unserekurve.de

Cooperatives Europe
www.coopseurope.coop

Substance
www.substance.coop

UEFA
www.uefa.com

KBVB
www.belgianfootball.be

Football + Foundation
www.belgianfootball.be/nl/football-foundation

Cera
www.cera.be

Coopburo
www.coopburo.be

AFC Wimbledon
www.afcwimbledon.co.uk

FC United of Manchester
www.fc-utd.co.uk

Enfield Town FC
www.enfieldtownfootballclub.co.uk

Swansea City Supporters' Trust
www.swanstrust.co.uk

HSV Supporters Club
www.hsv-sc.de

Website Raf Willems
www.redhetvoetbal.net

FARE
www.farenet.org

“ Supporters zijn het hart en de ziel van elke voetbalclub en verdienen daarom inspraak in het beleid. ”

Copyright © 2013 vzw Eskabee 1935
www.eskabee.be